

CardioClinic – kardiovaszkuláris rehabilitációs központot avattak Marosvásárhelyen

Visszanyert életévek

Fotó: Nagy Tibor

Marosvásárhelyen ünnepélyes keretek között avatták fel tegnap a CardioClinic központot. A Romániában egyedii, a legmodernebb technológiával felszerelt centrum színvonalas szolgáltatásokat nyújt a pácienseknek. Amint azt prof. dr. Benedek Imre kardiológus főorvos, egyetemi tanár, a Cardiomed klinika alapító elnöke, a CardioClinic központ vezetője a tegnapi avatónságon hangsúlyozta, Romániában hiányos szakterület a kardiovaszkuláris rehabilitáció, ami javításra szorul.

Antalfi Imola

„A szívizominfarktuson átesett beteg a kórházból hazakerülve mondhatni magára marad, nincsen lehetősége szakszerű rehabilitációra. A kardiovaszkuláris rehabilitáció a szív- és érrendszeri betegségekben szenvedő betegek gyógyulásának elősegítésére, fizikai, érzelmi és pszichológiai jólétének javítására irányul. Marosvásárhelyen a Cardiomed Orvosi Központ által nyújtott prevenció, diagnosztikai, intervencionális és kezelési szolgáltatások köre immár kiegészül az utolsó »láncszemmel«, a kardiovaszkuláris rehabilitációval. Például a szívizominfarktuson átesett betegek számára lehetővé válik, hogy az egyéni szükségletek

(Folytatás a 4. oldalon)

Ne feledje idejében megújítani előfizetését! Ha előfizet, biztosan kézhez kapja, féláron, mint ha megvásárolná!

Molnar Ervin Ciprian Dobre lemondását követeli

Molnar Ervin és Cristian Chirteş, a Nemzeti Liberális Párt (PNL) parlamenti képviselői a június 9-i helyhatósági választások gyenge eredménye miatt Ciprian Dobre, a PNL Maros megyei szervezetének elnöke lemondását követelik.

2.

Mi okozza az Alzheimer-kórt?

Az evolúció csúcspontján, legkomplexebb termékét jelentő agyunk betegségei a legnagyobb szociális és egészséggazdasági terhet jelentik az EU-ban. Ezek egyike az Alzheimer-kór, amely a lakosság életkorának a növekedésével egyre több személyt érint, azok családja és a szociális ellátórendszer is.

6.

Az iskolaelhagyás megfékezése a cél

Az ádamosi általános iskola diákjainak nagy többsége roma nemzetiségű, ezért eltérő módszerekkel igyekeznek megtartani a diákokat, mivel nagy részüket nem a jó eredmények, az év végi jeles általános ösztönzi.

10.

OPTICA OPTOFARM

A látás szakértője

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupilatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 182-184. sz. (Fortuna). Tel: 0265/265-205
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/212-212
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

**50% kedvezmény nyugdíjasok részére
április 26. – június 30. között**

Aktuális

A csatát megnyertük, de...

Vajda György

Amikor választás előtt többen azt kérdezték tőlem aggódva, hogy leszünk-e elegen, akik elmegyünk szavazni, korábbi ilyen alkalmak tapasztalatára hivatkozva mertem kijelenteni, hogy a szavazópolgárok „okosabbak”, mint a politikusok. És ezt nem pejoratív értelemben gondoltam. Szerencsére ez most is így történt, és ennek köszönhetően az erdélyi magyarok közképviseleti szervezete megnyerte a csatát, de a háború még nem dőlt el sem helyi, sem országos szinten. És a következő lépések is fontosak. Egyrészt meg kell szerezni a helyi tanácsokban a döntőképes többséget, másrészt megtartani, erősíteni a parlamenti képviseletet, és netán visszatérni a kormányba. Az önkormányzatokban a többségi képviselet azért fontos, mert a helyi közigazgatási törvény szerint pénzügyekben és ingatlankérdésekben a tanácsulésen kétharmados többség szükséges. És ez a legfontosabb a költségvetés elfogadásakor, mert hiába tervez bármit a polgármester, ha ehhez nem „rendel” pénzt a tanács, nincs miből kivitelezni az ötletet. Természetesen ilyen fontos a fele plusz egy jelenlét is, hiszen ez gördülékenyebbé teszi a döntéshozatalt. Talán nem mindenki tudja, hogy a helyi közigazgatási törvény értelmében a döntéshozó testület a tanács, míg a polgármesteri hivatal – élén a polgármesterrel – a végrehajtó. Ezzel a helyzettel élt vissza a most is visszatérni próbáló levitézett polgármester, aki kénye-kedve szerint irányította a várost, majd-hogynem csödbe juttatva Marosvásárhelyt. Azért is fontos a többségi akarat, mert ezáltal biztosítható a gördülékenyebb és nemegyszer elnapolt döntéshozatal, illetve a polgármesterrel közös szándék, amelynek egyetlen célja a város fejlesztése kell legyen. A jelenlegi helyzet szerint az RMDSZ-es

(Folytatás a 3. oldalon)

CCCCCCCCCCCC

JÚNIUS

13., csütörtök

A Nap kel
5 óra 29 perckor,
lenyugszik
21 óra 16 perckor.
Az év 165. napja,
hátravan 201 nap.

***Isten éltesse!**

Ma ANTAL és ANETT,
holnap VAZUL napja.
VAZUL: a régi magyar Wazul
alakjának téves olvasatából szár-
mazik, ennek helyes kiejtése Vá-
szol, Vászoly.

✿ ✿ ✿

IDŐJÁRÁS

Elvéve zápor

Hőmérséklet:
max. 24 °C
min. 15 °C

VALUTAÁRFOLYAM
BNR – 2024. június 12.

1 EUR	4,9766
1 USD	4,6290
100 HUF	1,2612
1 g ARANY	344,3470

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő
hónapra a Népszerűség szerkesztőségében:
Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám,
2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között,
szombat – vasárnap zárva. Tel. 0728-082-259.

Megyei hírek

Időutazás a római korba

Az európai régészeti napok keretében a Maros Megyei Múzeum június 15-én, szombaton 11 és 17 óra között a marosvécsi várba hívja az érdeklődőket, hogy időutazást tegyenek a római korba. Az elmúlt években Marosvécsen végzett régészeti kutatások számos olyan római kori régészeti maradványt, házat és háztartáshoz tartozó tárgyakat hoztak felszínre, amelyek lehetővé teszik, hogy rekonstruálják a régió római kori történelmének mindennapi életét. A Milites Marisensis Egyesület tagjai és önkéntesei bemutatókat tartanak a római kori katonai felszerelésekről és gyakorlatokról, a gyerekek pedig különböző, a katonák és a civilek mindennapi életével kapcsolatos múzeumpedagógiai foglalkozásokon vehetnek részt.

Iratkozás a képességfelmérőre

Június 14-éig, péntekig iratkozhatnak a nyolcadik osztályt végzett diákok a képességfelmérő vizsgákra. A nyolcadikosok számára június 14-én ér véget a tanév, a hét végén ballagnak. Június 25-én, kedden román nyelvből és irodalomból, 27-én, szerdán matematikából, 28-án, csütörtökön anyanyelvből lesz az írásbeli vizsga. Az eredményeket július 3-án 14 óráig függesztik ki, az óváásokat ugyanaznap 16-19 óra között, 4-én pedig 8-12 óra között lehet benyújtani. A megóvott osztályzatú dolgozatokat július 4–9. között újrajavítják, és 9-én kifüggesztik a végleges eredményeket.

Helyi termékek vására

Június 14-16. között ismét megszervezik a hagyományos, Vásár-hely – finomságok és ajándékok nevű termékvásárt, ahol mindkét nap 12-20 óra között több mint ötven termelő és kézműves várja a vásárlókat.

A Lámpaláng a Gemmában

Június 13-án, csütörtökön (ma) 18 órától a Lámpaláng nevű zenekar koncertjére kerül sor a Gemma könyves kávézóban. A Lámpaláng zenéje énekelt költészet, irodalmi pop – a hattagú formáció duóként is járja az országot-világot: saját dalokkal, megzenésített versekkel, balladákkal, ráolvasásokkal és monológokkal teremt kalandos zenei világot. Erdélyi turnéjának első állomása Marosvásárhely, a Gemma Book Café. Tóth Orsi éneke és Kristóf Martin gitárjátéka magabiztosan vezet a műfajok erdejében, ahol érintik a folkot, modern country popot, bluegrassot, időnként rockot és finom énekes-dalszerző dallamokat is. Repertoárjukban tisztelegnek Weöres Sándor, Petőfi Sándor, Radnóti Miklós, József Attila, Pilinszky János és Nagy László költeményei előtt, amelyek mellé be kortárs verseket és saját dalszövegeket is beemelnek. A belépés ingyenes.

Kalászosfajta-bemutató

Az RMGE Maros szervezete és a Nagyernyei Gazdakör szervezésében június 15-én 10 órakor Nagyernye határában, Frunza Szabolcs parcelláján a Szegedi Gabonakutató Intézet kalászos fajtáit mutatják be, és ismertetik az OmnivitaProduct mikrobiológiai készítményeit és ezek fontosságát a mezőgazdaságban.

Hírszerkesztő: Menyhárt Borbála

Botrány a Maros megyei PNL-nél (is)

Molnar Ervin Ciprian Dobre lemondását követeli

Molnar Ervin és Cristian Chirteş, a Nemzeti Liberális Párt (PNL) parlamenti képviselői a június 9-i helyhatósági választások gyenge eredménye miatt Ciprian Dobre, a PNL Maros megyei szervezetének elnöke lemondását követelik.

Mózes Edith

„A Maros megyei PNL-t meg kell menteni!”

A Molnar Ervin képviselő aláírásával ellátott közlemény szerint a PNL marosvásárhelyi szervezete által elért „katasztrofális eredmény, amely miatt a 2020-as választáshoz képest csaknem felére csökken a helyi tanácsosok száma, és a pontszámát megháromszorozó Szociáldemokrata Pártnak (PSD) kedvez, azt jelenti, hogy a marosvásárhelyiek és Maros megyeiek gyakorlatilag visszavonták a Nemzeti Liberális Pártnak a 2020-as önkormányzati választáson adott bizalmat”.

„Összehasonlítva a közelmúlt eredményeit a 2020-as eredményekkel, amikor a marosvásárhelyi szervezet elnöke voltam, nyilvánvalóvá vált, hogy a jelenlegi pártvezetés kudarcot vallott abban a küldetésében, hogy támogassa

és javítsa a politikai színtéren elfoglalt pozícióinkat, megőrizze a legfontosabb marosvásárhelyi román párt státuszát” – jelentette ki Molnar.

2020-ban a PNL Maros megyei szervezete szerezte meg a legtöbb szavazatot a román pártok közül, a helyi tanács legfontosabb politikai erejévé vált, majd megszerezte a marosvásárhelyi önkormányzat alpolgármesteri tisztségét. Ehhez képest 2024-ben a 3. helyre került a városi tanácsban, a Maros megyei szervezet által támogatott polgármesterjelölt aggasztóan kevés szavazatot, mindössze 4408-at (6,73%) tudott összegyűjteni.

Ez történik – állítja –, ha egy megyei szervezet elnöke meghamisított közvélemény-kutatások segítségével állít jelöltet a megyeszékhely polgármesteri tisztségére, és ezt politikai amatőrséggel teszi, személyes érdeket helyezve mindenek fölé, és „egy értékes embert áldozott fel, lenyűgöző szakmai karrierrel egy olyan fontos területen, mint a szív- és érsebészet. Ez sokat mond a jelleméről, és arról, hogy a 2020-as év teljes politikai építményét megosztottág és gyűlölet révén lerombolta”.

A továbbiakban arról beszél, hogy a PNL a 2020-as helyhatósági választásokon tisztségbe került polgármestereket, megyei tanácsosokat,

önkormányzati képviselőket és helyi szervezetek elnökeit vesztette el.

Ezeket nem lehet figyelmen kívül hagyni – jelenti ki –, és a PNL képviselőjeként szükségesnek tartja, hogy a párt jelenlegi vezetése vállalja a felelősséget ezekért a kudarokért, és mondjon le.

„Amikor az oroszlán felemelkedik, a hiénák elmenekülnek...”

Ciprian Dobre replikája sem késett. Szerinte oda kell figyelni a parlamenti képviselők véleményére, de csak akkor, ha „tevékenységük a párt és az őket parlamentbe juttató megye érdekében jelentős”. Ezzel szemben – állítja – Cristian Chirteş és Molnar Ervin parlamenti tevékenységük hiánya miatt „gyakorlatilag kikerültek a kollektív emlékezetből”.

Azt állítja, hogy a két parlamenti képviselő „minimális teljesítményt” sem tud felmutatni, ezzel szemben a saját pártjának többet árt, mint valaha volt bármely politikai ellenfélnek. Ezért megfontoltan fogadja a támadásokat, amelyek a dokumentumfilmekre emlékeztetik, amikor „a saját fajtája megebesit egy oroszlánt, ám amikor megjelennek a hiénák, az oroszlán felemelkedik, és a hiénák elmenekülnek...”

A szociáldemokraták elégedettek a megyei eredménnyel

A Szociáldemokrata Párt (PSD) Maros megyei szervezete közleményt adott ki, amelyben megköszönte a választópolgárok bizalmát. Marosvásárhelyen több mint 13000 marosvásárhelyi szavazott a PSD-re, ezáltal 6 helyi tanácsos jutott mandátumhoz. A megyében 2024-ben több mint 57 300 szavazatot kapott az alakulat, a 2020-as 39 000-hez képest; ami több mint 40%-os növekedést jelent. Bár Marosvásárhelyen és Szászrégenben az RMDSZ győzött, és a PSD-nek Segesváron sem sikerült pol-

gármestert állítania, mindenhol a támogatók jelentős növekedését regisztrálták. A megyei tanácsnál és a segesvári önkormányzatnál a legjobb eredményt érte el az összes párt közül. Még Szászrégenben is jelentősen növekedett a szociáldemokraták támogatottsága 2020-hoz viszonyítva. Marosludas, Sármás és Radnót lakói megértették, hogy „egy jó ember és egy erős csapat a siker receptje”, áll a PSD közleményében, ezért itt sikerült polgármester állítani, mint ahogy Alsókőhéren, Dánoson és Marosfalu-

ban is. Dicsőszentmártonban sikerült „egy fiatal és ambiciózus csapatnak leraknia az első téglát a jövőbeli építkezéshez”. A 2020-as helyhatósági választások után a PSD 26 polgármesteri széket nyert Maros megyében, 2024-ben 31 polgármesteri mandátum megerősítésére vár.

„Ez a négy kemény, de szép év folyamatos, jól kommunikált és továbbfejlesztett munkájának eredménye, amiben mindenki részt vett” – jelentette ki Dumitrița Gliga, a PSD Maros megyei elnöke. (m.e.)

Bölcsődét építenek Marosszentkirályon

A Közép-romániai Régiófejlesztési Ügynökség és Marosszentkirályi Polgármesteri Hivatal, valamint a községi általános iskola képviselői nemrég aláírtak egy finanszírozási szerződést, amelynek alapján uniós támogatással egy új bölcsődét építenek Názánfalván. Az összeruházás értéke 8.918.633,18 lej, amiből 3.143.481,47 lej vissza nem térítendő hitel. A kivitelezési határidő 2028.

A támogatási szerződést nemrég Budian Petru Ionuț, Marosszentkirály polgármestere és Simion Crețu, a Közép-romániai Régiófejlesztési Ügynökség vezérigazgatója írta alá. A pénzt a Közép-romániai fejlesztési régió által kezelt 6.1-es programkírás alapján folyósítják bölcsőde- és óvodaépítésre. A régióhoz tartozó közigazgatási egységek közül 14-en kértek hasonló finanszírozást. A pályázatok össz-

teke meghaladja a 188 millió lejt. Öt projekt esetében már aláírták a finanszírozási szerződést, további öt tervet ellenőriznek, míg háromra nemsokára megkötik a támogatói szerződést. A térségben mintegy 12 millió eurót fordíthatnak bölcsődék és óvodák építésére.

Marosszentkirályon ez a második projekt, amelyet a régiófejlesztési ügynökségen keresztül támogatnak. A 2010-2020-as időszakra szóló regionális operatív terv keretében már létesült egy bölcsőde a községben, nemrég adták át. Marosvásárhely peremtelepülésén a lakosság növekedése miatt évek óta egyre több kérvényt nyújtottak be a hivatalba a bölcsődei és az óvodai helyek elfoglalására, így a községfejlesztés prioritásai közé tartozott az oktatási intézményhálózat bővítése – tájékoztattak a régiófejlesztési ügynökség sajtóosztályáról. (v.g.)

RENDEZVÉNYEK

Az Ady és Adél a Spectrum Színházban

Június 16-án, vasárnap este 7 órától a marosvásárhelyi Spectrum Színházban újra megtekinthető az Ady és Adél című monodráma. Léda szerepében a marosvásárhelyi színházi élet nagyasszonya, Farkas Ibolya Poór Lily-díjas színművész látható, rendező Török Viola. Helyfoglalás a

0744-301-875-ös telefonszámon. Jegyek elővételben a Spectrum Színházban 9.30–13 óra között, valamint előadás előtt is kaphatók.

Író-olvasó találkozó

Június 19-én, szerdán 18 órától a Bolyai Házban (az Al. Papiu Ilarian 19/2 – a Körösi Csoma Sándor utca sarka) a PhoeBo Egyesület szervezésében Vajda Györggyel beszélgetnek a szervezők Az utolsó vagon című, nemrég megjelent novelláskötetéről. A helyszínen a könyvet is meg lehet majd vásárolni, és a szerző dedikál.

642357800076

ISSN 1220-3475 (print);
ISSN 1584-3238 (online)

A Legfelsőbb Védelmi Tanács előtt az ukrajnai helyzet

Klaus Iohannis a NATO és az EU keleti tagállamait tömörítő Bukaresti Kilencek (B9) keddi rigai csúcstalálkozóján elnökölt Andrzej Duda lengyel és Edgars Rinkēvičs lett elnökkel közösen. A találkozózt követő sajtótájékoztatón az államfő kijelentette: a NATO-országok kormányaiban mindig voltak változások, de a biztonságpolitika stabil volt, és az is marad. Az államfőt a franciaországi politikai helyzetről, illetve a konzervatív és szélsőséges pártok előretöréséről kérdezték. Iohannis azt mondta, a NATO keleti szárnyát mindig is „mindenáron megvédendő pontnak” tekintették, függetlenül attól, hogy ki volt kormányon a szövetséges államokban, így a keleti szárny biztonsága nem került soha veszélybe. „Az intézkedéseket mindig nagyon realista és konstruktív módon vitattuk meg, és nagyon komoly lépéseket tettünk. A szövetséges államokban mindig voltak változások a nemzeti kormányokban, egyesek baloldaliak, mások jobboldaliak, de a NATO biztonságpolitikája stabil volt, és az is marad” – válaszolta Iohannis arra a

kérdésre, hogy a franciaországi politikai helyzetnek és a konzervatív, szélsőséges pártok előretörésének lehet-e negatív hatása a NATO keleti szárnyának biztonságára.

A NATO keleti szárnyának megerősítését célzó kérdések kerülnek napirendre június 20-án a Legfelsőbb Védelmi Tanács (CSAT) ülésén is, amelyet Klaus Iohannis államfő hívott össze. Az Államelnöki Hivatal tájékoztatása szerint a következő napirendi pontokról tárgyalnak a védelmi tanács tagjai: Románia célkitűzései a 2024-es NATO-csúcstalálkozóra; a román hadsereg erői és eszközei, amelyeket Románia területén kívüli műveletekhez rendelkezésre bocsáthat 2025-ben; az ukrajnai konfliktus stádiuma és kilátásai, illetve következményei Romániára nézve; a PATRIOT nagy hatótávolságú légvédelmi rakétarendszer ukrán fegyveres erőknek történő átadásának mérlegelése; a Bithat Solutions és az ASEE Solutions kft.-k által benyújtott 5G infrastruktúra-berendezések használatára vonatkozó engedélykérelmek jóváhagyása.

Orbán Viktor: Sem pénzt, sem embert nem küldünk a háborúba

Magyarország az orosz–ukrán háború kapcsán garanciát kapott arra, hogy az ország területén kívül nem kell részt vennie katonai akcióban, és nem kell sem pénzt, sem embert adnia a háborúhoz, továbbá Magyarország területét nem lehet felhasználni a háborúba történő bekapcsolódás céljából – jelentette ki Orbán Viktor miniszterelnök a Jens Stoltenberg NATO-főtitkárral tartott szerdai budapesti sajtótájékoztatón.

Orbán Viktor elmondta: Magyarország lojális és elkötelezett tagja a NATO-nak, és emlékeztetett arra, hogy 1300 magyar katona vesz részt a NATO műveleteiben. Magyarország azon nem túl nagy számú országok közé tartozik, amelyek teljesítik az összes vállalt kötelezettségüket: védelmi kiadásai meghaladják a nemzeti össztermék két százalékát, és a 20 százalékos képességfejlesztési célt is bőven eléri az ország. Kiemelte, Magyarország légtérrendészeti feladatokat is ellát, Szlovákia, Szlovénia esetében, és időről időre a Baltikumban is. Hozzátette: Magyarország NATO-összekötő nagykövetsége fontos közép-ázsiai és afrikai országok felé. Orbán Viktor hangsúlyozta, Magyarország ezekkel a vállalásokkal tudja erősíteni a NATO-t, és ezeket a vállalásait a jövőben is teljesíteni fogja. Továbbá a kormányfő méltatta Jens Stoltenberget, akinek szerinte Magyarországon magas reputációja van, mert főtitkárságának ideje alatt a NATO és Magyarország közötti együttműködés megerősödött. Az orosz–ukrán háborúról azt mondta, közismert, hogy Magyarország álláspontja eltér a NATO-tagállamok többségének álláspontjától, és tudomásul veszi, hogy az övétől eltérő vélemények súlya és száma jelentős. Magyarország minden alkalommal elmondhatta az álláspontját, de azt be kell látnia, hogy nincs ahhoz elegendő képessége és ereje, hogy a nagy számban tőle különböző vé-

leményeket megváltoztassa. Magyarország a szerdai tárgyaláson világossá tette, nem kíván blokkolni olyan döntéseket a NATO-ban, amelyek, bár eltérnek a mi helyzetértelmezésünkből fakadó észszerű döntésektől, a többi tagállam által osztott és szorgalmazott döntések. Kiemelte: Magyarország megkapta Jens Stoltenbergtől a kért garanciákat arra, hogy minden NATO-területen kívüli katonai akció csak önkéntes jellegű lehet. A miniszterelnök emlékeztetett arra, hogy a legutóbbi magyarországi EP-választáson a legfontosabb eldöntendő kérdés a háború és béke kérdése volt. A magyar polgárok arra adtak mandátumot, hogy Magyarország a NATO területén kívüli katonai akcióban ne vegyen részt.

Arra a kérdésre, mi a garancia arra, hogy Magyarországot a jövőben sem fogják belekényszeríteni a háborúba, Orbán Viktor azt mondta, két garancia van erre, az egyik a magyar kormány, a másik a NATO főtitkára. Elmondta, Magyarország az orosz–ukrán háború kapcsán garanciát kapott arra, hogy az ország területén kívül nem kell részt vennie katonai akcióban, és nem kell sem pénzt, sem embert adnia a háborúhoz, továbbá Magyarország területét nem lehet felhasználni a háborúba történő bekapcsolódás céljából. Orbán Viktor közölte, a NATO dokumentumai világossá teszik, hogy a szövetség területén kívüli bármilyen akcióban történő részvétel csak önkéntes lehet. Magyarország a 31 másik tagállam döntését nem akarja és nem is tudja megváltoztatni, a NATO pedig a főtitkáron keresztül tudomásul vette, hogy Magyarország teljes mértékben ki akarja használni azt a mozgásteret, amelyet a szövetség alapszabályai biztosítanak számára. Mindent megkaptunk, ami a most fennálló kérdések rendezéséhez szükséges volt, nehéz, de konstruktív tárgyalás volt a főtitkárral, a végén azonban korrekt megállapodás született – mondta a többi között a sajtótájékoztatón Orbán Viktor.

Májusi drágulások

A postai szolgáltatások, a gyógyszerek és a mosószer drágultak a legnagyobb mértékben 2024 májusában az előző év ötödik hónapjához képest – derül ki az Országos Statisztikai Intézet (INS) szerdán közzétett adataiból.

Éves összevetésben idén májusban a postai szolgáltatások díja 26,57 százalékkal, a gyógyszerek ára 24,15 százalékkal, a mosószerké 23,7 százalékkal emelkedett. Az élelmiszerek ára 2023 májusához képest átlagosan 1,24 százalékkal nőtt. A legnagyobb arányú áremelkedés a gyümölcskonzervek (10,01 százalék), a bor (8,82 százalék) és az egyéb élelmiszerek (8,67 százalék) esetében volt tapasztalható. Ezzel szemben a liszt 30,51 százalékkal, a malomipari termékek 29,16 százalékkal, a kukoricaliszt 27,42 százalékkal olcsóbb lett. Idén áprilishoz képest a legnagyobb mértékben a margarin (2,14 százalék), a friss gyümölcsök (1,51 százalék) és a burgonya (1,48 százalék) drágult. Ugyanakkor az egyéb zöldségek és zöldségkonzervek ára 2,82 százalékkal, a liszté 1,22 százalékkal csökkent idén májusban az előző hónaphoz képest. A nem élelmiszer-termékek közül 2024 májusában 2023 májusához mérten a

gyógyszerek ára 24,15 százalékkal, a mosószerké 23,70 százalékkal, az egészségügyi cikkeké 20,52 százalékkal nőtt. A gáz ezzel szemben 17,89 százalékkal, az áram pedig 5,95 százalékkal olcsóbb lett. Az előző hónaphoz képest 2024 májusában a dohány és a cigaretta 1,30 százalékkal, a mosószerké 1,01 százalékkal drágultak, a gáznak az ára azonban 7,95 százalékkal, az üzemanyagé 0,99 százalékkal, az áramé 0,84 százalékkal csökkent. A szolgáltatások közül a legnagyobb mértékben a postai szolgáltatások díja nőtt, 26,57 százalékkal, a légi közlekedési díjak 21,37 százalékkal, a csatornázás és a köztisztasági szolgáltatások díja 15,48 százalékkal emelkedett. Díjcsökkenést egyik típusú szolgáltatásnál sem jegyeztek. Idén áprilishoz képest májusban növekedést regisztráltak a városban belüli szállítási szolgáltatások (1,19 százalék) és a szállodai árak (1,18 százalék) esetében is. Díjcsökkenést egyik típusú szolgáltatásnál sem jegyeztek. Az Országos Statisztikai Intézet szerdán közzétett adatai szerint az áprilisi 5,9 százalékról májusban 5,12 százalékra csökkent az éves infláció Romániában. Az élelmiszerek 1,24 százalékkal, a nem élelmiszer-jellegű termékek 6,38 százalékkal drágultak, a szolgáltatások díja 9,29 százalékkal nőtt 2023 májusához képest.

Romániában a legnagyobb a szegénység és a társadalmi kirekesztődés kockázata

A romániai lakosok 32 százalékát fenyegette tavaly a szegénység és a társadalmi kirekesztődés veszélye; ez messze a legmagasabb arány az uniós tagállamok között – derül ki az Eurostat szerdán közzétett jelentéséből. Az Európai Unió statisztikai hivatala szerint tavaly 94,6 millió EU-s polgár (az uniós lakosságának 21 százaléka) volt kitéve a szegénység és társadalmi kirekesztődés kockázatának, vagyis olyan háztartásban éltek, amely a szegénység, a súlyos anyagi és társadalmi nélkülözés és/vagy a munkanélküliség kockázatával szembesült. A szám enyhén csökkent 2022-höz képest, amikor az EU 95,3 millió polgárát (21,6 százalékát) fenyegette ez a

veszély. A tagállamok közül Romániában (32%), Bulgáriában (30%), Spanyolországban (27%) és Görögországban (26%) volt a legmagasabb a szegénység és a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya, míg a legalacsonyabb Csehországban (12%), Szlovéniában (14%), Finnországban és Lengyelországban (egyaránt 16%). Romániában 2022-höz képest 2023-ban 34,4 százalékról 32 százalékra csökkent ez az arány. A nők nagyobb arányban veszélyeztetettek: 22,3 százalékuk a szegénység és társadalmi kirekesztődés kockázatának van kitéve, míg a férfiaknál 20,3 százalék az arány EU-s szinten. (Agerpres)

Ország – világ

Haláleset kanyaró miatt

A múlt héten 768 kanyarós megbetegedést jelentettek Romániában – közölte kedden az Országos Közegészségügyi Intézet (INSP). 2023 elejétől mostanig tizenhatalan haltak meg kanyaróban; a múlt héten is volt egy haláleset. Egy 10 hónapos csecsemő halt meg, aki nem volt beoltva kanyaró ellen, és 13 éves, szintén beoltatlan lánytestvérétől kapta el a fertőzést. Tavaly január elsejétől idén június 9-éig összesen 18.146 kanyarós megbetegedést jelentettek Romániában. Az ország minden megyéjéből jelentettek megbetegedést, a legtöbb esetet Brassó (2074) és Maros (1216) megyében, valamint Bukarestben (1638) jegyzik. Az oltások elektronikai jegyzéke (RENV) szerint 2023. december 6. és 2024. június 9. között 169.312 adagot adtak be a kanyaró, a mumpsz és a rózsahimlő ellen védeltséget nyújtó háromkomponensű védőoltásból (ROR), ebből 27.686 dózist 9–11 hónapos csecsemőknek. (Agerpres)

Több mint száz rakétát lőtt ki a Hezbollah

A libanoni síita Hezbollah több mint százhatvan rakétát lőtt ki Izrael északi részére szerda délelőtt – közölték az izraeli hatóságok. Több nagyobb északi várost is lőttek Libanon felől, köztük Csfátot és Tibériást, ahol legutóbb októberben volt légiriadó. Többfelé tűz ütött ki a lövedékek nyomában, melyeknek csak a lakott területekre irányzott részét fogta el a Vaskupola légvédelmi rendszer. Szasza kibucban egy rakéta becsapódott egy üzem épületébe, jelentős károkat okozva. A Kinneret, másik nevén a Genézreti-tó partjánál mintegy 11 ezren nyaralnak, ugyanis szerdán Izraelben a savuot, vagy hetek ünnepét, a zsidó pünkösdöt ülik, és sokan táborozni mentek a tó körüli kempingekbe. Több strandon pánik tört ki a légiriadók idején, mert nincsenek övőhelyek, de nem döntöttek a térség evakuálásáról. Előzőleg kedd este az izraeli hadsereg célzott dróntámadással megölte az Abu Taleb néven is ismert Taleb Abdallahot. A Hamász elleni háború október 7-i kitörése óta ő volt a Hezbollah legmagasabb rangú parancsnoka, akit likvidáltak. A Dél-Libanonban, Türosz térségében történt akcióban vele együtt a Hezbollah négy magas rangú parancsnokát ölték meg. Abu Taleb a dél-libanoni térségben, az izraeli határtól a Litani folyóig működő an-Naszr csapatok vezetője volt. (MTI)

A csatát megnyertük, de...

(Folytatás az 1. oldalról)

tanácsosoknak az abszolút többség megszerzéséért társulniuk kell. A hagyományos koalíciós partner a megyében a PSD volt, és most is rendelkezik annyi tanácsossal, hogy velük simán lehetne tovább vezetni a várost. Csúpan egy a bökkenő, az egykori polgármester tisztí szolgája, aki valószínűleg a háttéregyezség jogán – miszerint nevével szavazatokat hozott a városba a PSD-nek – igényt tart egy alpolgármesteri funkcióra. Persze ki lehet ezt a „kellemetlen” helyzetet kerülni úgy is, hogy a PNL és a POL kerüljön képbe, mert az kizárt, hogy az AURral bármiféle együttműködés szülessen. És a kampány előtti csatározásban, a Ciprian Dobre fémjelezte PNL sem volt valami barátságos a politikai csatározás, így egyelőre marad az előbbi kombináció, amennyiben a múlt rendszer képviselője nem kerül be a döntéshozó testületbe. Volt már példa ugyan olyan alpolgármesterre, aki elfoglalta beosztását, de a városvezető nem osztott ki neki feladatokat. Így is lehet. Persze az említett személy esetében többről van szó. Régi kapcsolataival a rendszeren belül és kívül sok mindent megakadályozhat, mint ahogy elég nagy kerékkötője lehet a városfejlődésnek. Korai még találgatni, hiszen a politikai kombinatorikát némiképpen felülírhatja a parlamenti választás, illetve az új kormány is. És hogy ne legyenek meglepetések, gáncsoskodók, szükség van továbbra is ugyanarra az „erődemonstrációra”, amelyet a helyhatósági választásokon a közösség felmutatott. Mert igen sok minden függ a központi költségvetés elosztásától, a minisztériumokon keresztül lebonyolítandó programok támogatásától, és ebből alanyi jogunk van megfelelően részesülni. Bár mennyire tekintünk, jobbra vagy balra, nekünk, erdélyi magyaroknak a román politikai közegben kell helyet csinálnunk magunknak, így érünk el eredményeket, csakis a román polgártársainkkal együtt. De ugyanígy fontos, hogy ők is megértsék, ahol együtt élünk, vagy netán a magyarok vannak többségben, meg kell legyen az a kölcsönös bizalom, ami igazolja, hogy együtt fejleszthetjük az országot, a kistérséget és a településeket, ahol lakunk, mindannyiunk életszínvonalának emeléséért, a közös jóléért. Soós Zoltán vagy Márk Endre megerősítése továbbra is ezt a példát kell szolgálja. Ezért fontos, hogy csak olyanokkal társuljanak közösségünk képviselői, akik a konkrét megoldásokat keresik, a haladást szolgálják, és nem a nacionalista retorikába bújtatott múltidézés, az álhazafiasságot választják. Ma már ez utóbbi szelleme Európa-szerte igencsak elszabadult, ami – a geopolitikai helyzetet is tekintve – rémesen hasonlít az 1930-as évekre, amikor a tartós gazdasági és erkölcsi válságra igen extrém megoldás született: a második világháború. Folytassuk a békés együttműködést, szolgáljuk a haladást, gyerekeink, unokáink jövőjéért!

Visszanyert életévek

(Folytatás az 1. oldalról)

és korlátok figyelembevételével kialakított kardiopulmonális rehabilitációs edzéssel visszanyerjük a fizikai aktivitásukat, javuljon az életminőségük. Életéveket nyernek, hiszen visszaadjuk őket családjuknak, a társadalomnak, és ismét munkaképessé válhatnak. A betegek hosszú távú követése is kulcsfontosságú a sikeres rehabilitáció érdekében. A sportkardiológiai rehabilitáció szintén hiányzik Romániában, a CardioClinic központban mi erre is hangsúlyt fektetünk” – jelentette ki a tegnapi eseményen prof. dr. Benedek Imre, elégedetten nyugtázva, hogy az újabb megvalósítással ismét sikerült egy jelentős lépést tennie a szív-ér rendszeri betegségekben szenvedő emberek életminőségének javítása érdekében. Hozzátette: nem elég az, hogy az egészségügyi magánsektor fejlesszen és felzárkózzon a legkorszerűbb betegellátási trendekhez, olyan egészségpolitikákra van szükség, ami ugyanezt eredményezi.

Prof. dr. Theodora Benedek kardiológus főorvos, egyetemi tanár a szív- és érrendszeri betegségek morbiditási és mortalitási adatainak alakulását ismertette, hangsúlyozva, hogy Romániában a legtöbben kardiiovaszkuláris betegségekben haláloznak el, közel háromszor akkora a szívbetegségek által okozott elhalálozási ráta, mint az európai átlagérték. „A statisztikák aggodalomra adnak okot, azt látjuk, hogy az európai trendekhez képest itthon romlik a helyzet. Az okok összetettek, a hiányos szakterületektől a nem megfelelő egészség-

politikákon át egészen a szakemberhiányig. Sok beteg számára nehézséget jelent a rehabilitációs programokhoz való hozzáférés, aminek okai lehetnek például az ilyen szolgáltatást nyújtó központoktól távol eső lakhely, pénzügyi korlátok, ugyanakkor sok helyen nincs elegendő szakember, vagy hiányzik az együttműködés a különböző területek között. A betegeknek gyakran nincs megfelelő információjuk a betegségükről, a kezelési lehetőségekről és arról, hogy hogyan változtathatnak életmódjukon a hosszú távú egészségmegőrzés érdekében. Az oktatás és a folyamatos támogatás hiánya is hátrálthatja a rehabilitációs folyamatot. Fontosak az egyénre szabott rehabilitációs programok, és azt is figyelembe kell venni, hogy a szív- és érrendszeri betegségek nemcsak fizikai, hanem pszichológiai terhet is róhatnak a betegekre, ezért pszichoszociális támogatásukra is szükség van. A be-

tegek utánkövetése szintén fontos, azonban sok helyen nincs megfelelő rendszer erre. És mindemellett elengedhetetlen a modern technológia. Ezek a hiányosságok jelentős kihívásokat jelentenek a kardiiovaszkuláris rehabilitáció területén, amire csak folyamatos fejlesztésekkel és befektetésekkel lehet válaszolni” – mondta prof. dr. Theodora Benedek. Ha pedig a fejlesztéseknél tartunk, akkor azt is hozzátette, hogy a CardioClinic központ kialakításához, felszereléséhez egyrészt a Transilvania Bank nyújtott céltalan hitelt, másrészt az orvosi berendezésekre, gépekre sikeresen pályáztak az országos helyreállítási tervben (PNRR) keresztül, másfél millió euró értékben.

A centrum szolgáltatásait digitalizálják, amit szintén pályázati úton valósítanak meg. A CardioClinic által nyújtott szolgáltatások között van a kardiológiai vizsgálat, szívultrahang-vizsgálat, Holter EKG, terheléses tesztelés, kardiopulmonális terheléses teszt. Ez utóbbi lényege, hogy a keringési és a légzésélettani változókat egyszerre méri, ezáltal a szív-ér rendszer és légzőrendszer állapotát mindennél pontosabban meghatározza.

A rendezvényen a Román Kardiológiai Társaság képviselőitében felvázolt dr. Mihaela Suceveanu, hangsúlyozva, hogy reméli, ez egy új kezdete, egy követendő példa. Biró Rodica, a Maros Megyei Egészségbiztosítási Pénztár vezetője elmondta, mindent megtesznek, hogy a pácienseknek lehetőséget nyújtsanak arra, hogy a CardioClinic szolgáltatásait egészségbiztosítási támogatással vehessék igénybe.

Prof. dr. Theodora Benedek (középen) és prof. dr. Benedek Imre (jobboldalt) bemutatja a klinikát
Fotó: Nagy Tibor

A patológiai laboratórium fejlesztésére pályázik a Maros Megyei Klinikai Kórház

A Maros Megyei Tanács az önrész és a pályázati alapból nem finanszírozható költségek biztosításával járul hozzá a projekt megvalósításához. Erről a szerdai rendkívüli tanácsülésen fogadott el egy határozatot a megyei tanácsosi testület. A beruházás korszerű berendezések és felszerelések vásárlására vonatkozik a laboratórium számára, amely a 2-es sz. járóbeteg-rendelő intézet épületében működik.

A projekt összértéke 10,8 millió lej héával együtt, amelyből a költségek 85 százaléka, 8,4 millió lej a vissza nem térítendő támogatás, 13% az állami költségvetési hozzájárulás (1,2 millió lej), az önrész értéke 2%, 198.000 lej, és 892.000 lej a nem támogatható kiadások összege. A Maros Megyei Klinikai Kórház az egészségügyi program (ERFA) keretében fog pályázni. Azért van szükség a fejlesztésre, mert a patológiai laboratórium tulajdonában lévő berendezések nagymértékben elvültek, és egy részük rossz műszaki állapotban van. A kórház anatómiai patológiai osztálya évente több mint 30 000 vizsgálatot végez a sebészeti patológia számára, kiszolgálva a megyei kórházhoz tartozó összes orvosi és sebészeti osztályt, beleértve az onkológiai osztályt is. A jelenlegi berendezéseket maximális kapacitáson használják, de jóval több vizsgálatra lenne szükség. Az új berendezések molekuláris vizsgálatokat is lehetővé tesznek majd, amelyek a daganatos genetikai mutáció kimutatásával javítják a szövettani diagnózis minőségét, így a Maros Megyei Klinikai Kórházban teljes és célzott diagnózist lehet majd felállítani, és a daganatos betegek személyre szabott kezelést kaphatnak. A június 12-i rendkívüli tanácsülésen a Maros Megyei Tanács határozatot fogadott el arról is, hogy támogatja a Maros Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság egy projektjét. Az igazgatóság napelemek felszerelésére készül pályázatot benyújtani a marosvécsi Neuropszichiátriai és Rehabilitációs Központ számára. A pályázatot a Környezetvédelmi Alaphoz fogják benyújtani, ahol június 17-19. között lehet majd feltölteni a támogatási kérelmeket, illetve addig, amíg ki nem merült a program költségvetése. A projekt értéke 1.511.607 lej héával együtt. A Maros Megyei Tanács a pályázatból nem finanszírozható költségek fedezését vállalta – tájékoztatott a Maros Megyei Tanács sajtóirodája.

Élőben lesz követhető három Nobel-díjas kutató előadása

Interneten (online streamen keresztül) követheti a nagyközönség Karikó Katalin, Krausz Ferenc és Gérard Mourou előadásait június 17-én. A Nobel-díjas tudósok kutatómunkájuk legfőbb eredményeit mutatják be a CMF Summit 2024 – At the Forefront of Disease Profiling elnevezésű tudományos szimpóziumon – közölték az MTI-vel szerdán a szervezők. A Krausz Ferenc által vezetett, budapesti központú Center for Molecular Fingerprinting (CMF) rendezvényen a Nobel-díjas fizikus bemutatja a CMF-ben zajló kutatásokat, amelyen keresztül az atomszekundumos fizika fontosságát és felhasználási területeit is ismerteti a hallgatósággal – áll a közleményben. Az mRNS terápia alkalmazása áll a második előadó, Karikó Katalin munkásságának középpontjában. A harmadik előadó, Gérard Mourou 2018-ban vehette át a fizikai Nobel-díjat a fázismodulált impulzuserősítés kidolgozásáért.

Az angol nyelvű előadásokat június 17-én 11 óra 45 perctől élőben lehet követni a YouTube-on (www.youtube.com/watch?v=mOQD-puFSNVE&ab_channel=CenterforMolecularFingerprinting). (MTI)

Az emberiség jobbik fele – nagy gondolkodók (Goethe, Ruskin, Lajos bácsi, azaz Kossuth, Casanova, Stendhal, Garibaldi, Mazzini, Türr István és vélhetően az összes vasárnap bejutott európai parlamenti képviselő) – már járt Velencében. Mi is, másodízben. Ez valahogy hozzátartozik az egyéni és kollektív művészeti világlátás kialakulásához vagy tartósításához. Van, aki ott is született, nem törődve azzal, hogy a város cölöpökön nyugszik. Hogy vizes. Példának okáért a Szent Márk tér – az élénk turistaforgalom és az oda épített műemlékek okán megsüllyedt, és ezért esténként, midőn a hold feljő az örökké kék/éjfékete itáliai (venetói) égboltra, működésbe hozza az árapály jelenségét, és a szépséges teret előlönti a lagúnák titkosan felbuzgó vize. Tapicskoltunk benne.

Ez azonban mit sem von le abból a lelkesedésből, hogy a másodosztályú olasz bajnokságban játszó Velence – csapatászlójának színe és a játékosok meze sárga-barna kockás – szurkolói zajos tüntetést ne rendeznének, ha a csapat egyre feljebb kúszik a tabellán. A látogatók nagyobb öröme és a közhe-lyesség megerősítésére, igazi olasz

temperamentummal, mindenféle zajkeltő eszközzel (fívósok fá- és rézváltózatban, síppal, dobbal) tapssal, hangos üvöltéssel és narancssárga, valamint barna füstfektusokkal nem töltönek be a teret, természetesen a székesegyház díszes öt bejárata előtt. Fényképek csattannak, telefonok előkapva villannak, a széleken álldogálók önkéntelen bekapcsolódása, a rendőrök elnéző tekintete csak fokozza a fiesta hangulatát, esemény-számba menő vonzását.

Figyelmeztetnek, ne ülj le a téren egy kávéház, étterem teraszára, mert nem olcsó mulatság. Sokba kerül a turistának Velence. Ez olyan aforizma, melyet nem én találtam ki, de hitelért, igazságtartalmaért kezeskedem. Padok viszont nincsenek. Leülni csak a vendéglátóhelyeken. Böven ontja a látnivalót. Csak kapkodhatod a fejedet, ha van szemed a látásra, szíved és lelked a befogadásra, ha nem vesztet el ennyi szépség látán, miként Babitsnál is olvasható: „ott emlékektől terhes fejedet a márványföldnek elcsüggeszt-heted:

Vélnéd Velencét

csupa szépség közt és gyönyörben járván mégis csak arra fogsz gondolni gyáván:

ez a sok szépség mind mire való? mégis csak arra fogsz gondolni árván:

minek a selymes víz, a tarka márvány?”

Csütörtöki kiruccanás

– Sebestyén Mihály rovata –

A Colleoni lovas szobortól (Andrea del Verocchio) másfél utcácskára laktunk. Reggeli a sarkon egy kis kávéházban, ami már hatkor nyit. Utcánk, a Calle della Sesta talán ha három méter széles volt. Velünk szemben iskola, tele igazi velencei gyerekekkel, akiket a szülők várnak kilépéskor – iskola reggel fél kilencről délután fél ötig, tehát napközis scuola kisiskolásoknak – és nem azonnal rángatják el őket a vízibuszhoz (vaporetto), a magáncsónakokhoz, motoros vízipapucsokhoz (gondola csak a turistákat szállítja), hanem még

csevegnek egy órácskát igazi örömteli lármában. A bennszülöttek és turisták a kiskorcsmák előtt órákig elüldögélnek egy pohár vörösbort, Moretti/Peroni korsó sör mellett, beszélnek, beszélgetnek (még kétszer is megismétlendő), rengeteget szívnak, elektromosot és hagyományosot, mégis látható este a csillagos ég. Velencében a turisták számára fenntartott óvárosban nincs autós forgalom, a motorcsónakok lassítva járnak a lagúnákban, odakint a nyílt vízen elég rendőr-, mentőjárművet, hajót, jachtot láthatsz, melyek szirénáznak, rohannak, a felkavart vízben imbolyognak a vaporetto-megállók és a part menti úszó éttermek, a festett vagy tenger koptatta cölöpökhöz kötött járművek. Parkolók. A cölöpökkel jelölik ki a járatok útvonalát.

A gondolák klasszikus orrán kikapott hat fog Velence hat kerületét jelképezi. A város a környező települések a hunok és más vándor hadak elől ide menekült lakóiból alakult ki az V. századtól kezdve. A romantikus történeftelfogás szerint következőképpen a hun-magya-

roktól sem lehet idegen a város. Különbem sem. A Serenissima befogadó, előkelő, közvetlen, színes, változatos, keleties, bizánci, gótikus, eklektikus, változatos, gazdag és pompázatos, a művészet nagy metropolisa. Az utcák szűk keresztmetszetűek, kivéve a Canal Grande széles S alakú vízi sétányát. Szállásunk bejáratához csak lapjára fordulva tudunk hozzáférközni. Este mi is kiültünk egy pohár valamire. Nem hajtottak el, nem néztek ki. Az ifjú beugró pincér, aki kihozta a rendelést, filozófusnak készül, jól beszél angolul, és Marcónak hívják. Mint Polót, akiről kiállítás látható a dózsepalotában (Palazzo Ducale). Amultunk gazdagságán és ötletességén. Miként a királyi palota is szemügyre volt véve kívül-bévíül. Athajóztunk Muranóba (üvegművészet) és a szomszédos Buranóba. Megettük az évi haladagunkat az utóbbi helyen.

Nem igaz, hogy a lagúnák büzősek. És a gondolatok olykor még mindig énekelnek csíkosban és szalmakalapban. Na hallod, legkevesebb 80 euróért.

Szerdán viszont a pincérek kime-nősek, mert tízkor minden bezár. Legalábbis a Cannaregio negyedben.

HARMÓNIA

Egészség – életmód – otthon

Szerkesztette: Bodolai Gyöngyi

Betegség, orvosok, orvoslás a magyar irodalomban (37.)

Móricz Zsigmond, üstökös a századelő magyar prózájában (2.)

Kiss Zsuzsánna

Kiszolgáltatottan

Az 1910-ben megjelent *Sárarany* című regényét sötétnek és naturalistának bélyegzik. A valóság komoran fest, hiszen Móricz a falu életlehetőségeinek és cselekvési energiáinak „elpangását” tárja fel, a sárba tiport arany életlehetőségekre figyelmeztet. Azután nyolc évig, 1910-től 1917-ig írja *Fáklya* című regényét, mely nem más, mint társadalmi változásokat sürgető kiáltás, sikoltó lázadás. Ennek az új regénynek a főhőse Matolcsy Miklós református lelkész, aki hiszi, hogy a világon, melyért felelősséget vállal, jobbítani és javítani képes. Mozdíthatatlan akadályokba ütközik, majd idősebb kollégájával beszélgetve döbben rá, hogy elhivatás ide-oda, csak kiszolgáltatottja a földesúrnak, mint más értelmiségi társai, mint az orvos is. Aki pedig változtatni akar, azt „a megye” megbélyegzi és elüldözi:

„Itt a pap az uraság cselédje, az orvos az uraság cselédje... az orvos a grófnak a tanyára jár, körorvos, és ő látja el az összes beteget a gróf minden tanyáján: kap érte fizetésül százötven forintot egy esztendőre!... Ezért meg kell neki tenni legalább száz utat, kocsin, télen, nyáron, esőbe, hóba... Hát kérlek, ez az orvos nem szólt semmit, végezte a dolgát, de elkezdett olyanokat mondani, hogy a cselédlakásokat fedni kell, mert behull az eső, dohos a fal, penészes, virágozik a tüdővész, hogy építeni kellene új házakat, patikát kellene felállítani, járványkórházat követelt... Micsoda! kikiáltották cucilistának, a grófkisasszony nem engedte, hogy megfogja pulzusát... szóval el kellett mennie: pedig körorvos, semmi köze a grófékhoz, csak épp az volt az úzus, hogy a körorvos százötven forintért levette azelőtt a grófék fejéről azt a gondot, hogy még a cselédségre is kell gondolni...” (*Fáklya*, Második könyv, 5.)

Nyilas Misi, a debreceni kisdíák

Móricz rövid és hosszú prózájának valamennyi darabja szigorú kórkép a mélyszegénységbe rekesztett, haladni képtelen társadalomról. A *Tragédia* (1909) című novella főhőse egyszer végre ingyen és sokat ehetik, de – halálra eszi magát. „*Igazságtalanság, ridegség, önzés, rosszindulat, korlátoltság, szenvedés, harc mindenütt*” (*Czine Mihály*). Nyilas Misi, a debreceni kisdíák naiv idealizmussal csetlik-botlik az önzőségükben közönyös felnőttek világában, míg belebetegszik abba, hogy szeretet vezérelte jócselekedetei nem érnek célba, őt pedig az általa tisztelt felnőttek félreértik, megvádolják, megszegyenítik. A *Légy jó mindhalálig* (1920) egyáltalán nem gyermekregénynek készült, sokkal inkább a Kommun utáni igazságtalanságok és beteg társadalmi állapotok tükrözése. Kevésbé ismert, de nem kevésbé izgalmas kérdéseket boncol Móricz a *Forr a bor* (1932) című, ifjúságinak „elkönyvelt” regényében: arról az ifjú generációról szól, amelyik csalásra alapozta érettségijét, és „*ma ugyanígy végzi az állam életének vezetését. [...] Akkor is megállotta volna a helyét, ha nem csellel, csalással és betöréssel lopással szerzi meg az érettségi tételeket. [...] Annak a kornak a diákvilága azonban kikapcsolta a diákság gondolkodásából a komoly tudás és a becsületes szorgalom hitét, s beleiktatta azt a gondolatot a lelkükbe, hogy egy ügyes csalás többet segít, mint ezer munkás óra. [...] A nyolc év alatt nem a tanulás technikáját gyakorolta be ennek a kornak a diáksága, hanem a csalását. Hogy kell órát elmulasztani, hogy kell leckét elhanyagolni, hogy kell sügni, hogy kell dolgozatot leloponni, hogy kell*

a tanárt kikerülni és félrevezetni. Lehet-e egy ilyen módon nevelt generációból mást várni, mint ami van?” (*Móricz a Forr a borrhól*)

A sikertelen ellenállás

Mindenütt nyomor vagy korrupció és protekció: az atyafiság szövetkezik és gazdagodik az igazság rovására, a legfontosabb közérdek az egyéni érdek, tárja fel Móricz. A *Forró mezők* (1929) című irodalmi detektívregényében találunk egy orvost doktor Fetter Leó személyében, aki megpróbál ellenállni a csalásra berendezett világnak. Balthazár Pistát életveszélyes állapotban szállítják kórházba. Fetter főorvos ellátja a sebesültet. A kórlapon rögzíteni akarja a szakvéleményt, amikor megjelenik Papp Béni, a nyomozó, aki arra kényszeríti az orvost, hogy a lövés okozta válszerűlést autóbalesetből származó sérülésként diagnosztizálja. A főorvos ceruzával írja be a nyomozó „kívánságát”, hogy később lehetőség szerint a valódi tényekre tudja helyesbíteni a hamis bejegyzést...

Móricz Zsigmond

Rippl-Rónai József festménye

A dzsentrí uram-bátyám világát, Mikszáth nyomában anekdotázva, de a nagy palócnál is keserűbben eleveníti meg Móricz. Három regénye végződik tüzvészszel, mintegy metaforájaként annak a lesújtó gondolatnak, hogy a velejéig romlott világot csak elpusztítva lehet jobbá tenni. *Rokonok* (1930) című regénye tömörségével üt. Amint a jó szándékú, tiszta és okos, de jóhiszemű főhőst, Kopjáss Istvánt megteszik főügyésszé Zsarátnok (beszélő név) városában, egyszerre úri családok és érdekszövetségek hírnarjai közé kerül. A köz szolgálatában állva már éppen semmit sem tehet a közügyért, a szegénységre már csak párhuzamos – ravaszul elzárt, távolított – világból tekinthet, akárcsak a legszörnyűbb fertőző betegségre. Kopjáss István akaratlanul bemocskolódik, és saját megalkuvásait sem maga irányítja. Belátja végzetes tévedését. Mintha zakatoló, élő testét éppen darabokra hasító vonat alatt rángatózna, úgy érzi magát. A zürzavaros események foglyaként a feleségével együtt kialakított tiszta és józan életvitelét fokról fokra feladja: kaszinózik, dohányzik, éjszakázik, a „takarónál” tovább nyújtózkodva, elcsábulva vásárol új házat. S miközben próbál önmaga (tiszta és józan) maradni, erre már nincs lehetősége. Idegei felőrölködnék. Az előtte behálózott, majd tönkretett sorstársa pisztolyával föbe lövi magát. A *Rokonok* lapjain kaszinózó regényalakok között több doktori rangot viselő szereplővel találkozunk: dr. Martiny ügyésszel, akinek feltűnően rosszak a fogai, dr. Péterfi tisztvi-

selővel, aki Erdélyből települt „ki” Zsarátnok városába. És akad egy valódi orvos is. Mannheim doktor tisztességes, mert „*rokon-talan*”. Az érvényesülés számára meg nem adatott lehetőségeiről így elmélkedik:

„*Ha például a főügyész nekem véletlenül rokonom volna, most milyen jól jönne az nekem. Nagyon szeretnék egy hatósági orvosi állást elnyerni. Pardon, tisztiorvosit. De hát nincs semmi rokonom, akit protekcióra megkérhetnék.*” (*Rokonok*, Tizenkilencedik fejezet)

A megbocsátó derű

Móricz lelkiismeret-vizsgáló, tényfeltáró műveinek sötét tónusához kevés humort kevert. Nem mintha a humor teljesen hiányozna szellemi fegyvertárából, de mégis, a megbocsátó derű sugarai komor témáit ritkán ragyoghatják be. Összesen két „boldogan végződő” regényt írt a társadalmi betegségek tengerének feltárása közben. A *Pillangó* (1934) című regényt élete legszomorúbb időszakában írta, de gyógyító erővel hívta elő két főhőse boldogságvágyát, hogy szerelmük diadalmasodjon környezetük fölött. Darabos Jóska az érdek szerint szervezett menyegzőjét hagyja ott, hogy akit szeret, a kis summás-lyant vegye feleségül.

A *Boldog ember* (1932–1935) riportregény egy sok tragédián és nehézségen átvergődött, mégis elégedett emberről szól, aki maga mondja tollba élete eseményeit a céllal, hogy „*az urak lássák, hogy ez nincs így jól*” (*Első beszélgetés*), mert a nagy háború előtt lehetett boldog lenni szegényen is, azóta azonban a fiatalok nem akarnak házasodni és gyermekeket szülni. Joó György kiskorától apa nélkül élt, dolgoznia kellett felnőtt embert is megviselő körülmények között, de életét visszatekintve szerencsésnek mondja, mert sok keresgélés után hozzá illő párt vett el, akivel öt gyermeket neveltek fel; nem tudja, hogy miféle világ következik... Joó György kisfiú korában olyan súlyos tüdőgyulladásban esett át, hogy már halálát sejtje a tiszteletes úr is meglátogatta, de a vizes lepedők és a piócák megsegítették, és három hét alatt meggyógyult (*Negyedik beszélgetés*). Az édesanyja fél évig súlyos beteg volt, ekkor helyette is dolgozott a tizenéves fiú. Lassan minden veszély (például házuk elárverezésének a fenyegetése), a betegség is elmúlt felőlük. A sok „tanítás”, az életről való beszélgetések pedig elmélyítik anya és fiú kapcsolatát (*Tizedik beszélgetés*). A szegénynek nincs ideje a betegségre, állapítja meg elbeszélőnk. Voltak Joó György környezetében olyanok, akik csak „*megemelték magukat*”, „*megszakadt bennük valami*”, aztán hirtelen „*kaszláskor összeestek*”. Voltak olyanok, aki nem tudtak fegyelmezetten élni, ittak, verkedtek. Minden bajukban az élet egészét tekintő „*józan paraszt ész*” hívhatták volna igaz segítségükre. Nagyobb baj volt, hogyha rossz külső segítség érkezett egy-egy betegségben; így járt Joó György édesapja és nagyapja is. Nekik két különböző időben, de mindkét esetben „*korela*” ellen (kolerajárvány idején) ugyanazt a halálos mérget adták be gyógyszer gyanánt:

„*Mérget adtak be neki. Olyan fejtörő orvosság volt a, mint a tej. Még pezsgett is. Akkor azt adták a kolerásoknak, hogy vagy kihajítja belőle, vagy ha meghal, másra ne ragadjon a betegség.*” (*Boldog ember*, Tizennegyedik beszélgetés)

Sikoly és vádirat

Az „állami” kislány, *Árvácska* (1941) kintőn, már-már elviselhetetlenül fájdalmas kálváriáját Móricz öt éven át hordozta magá-

ban, míg papírra tudta vetni. A hét zsolnárnak nevezett fejezetre tagolt kisregény egyszerre sikoly és vádirat a társadalom legkiszolgáltatottabbjainak helyzetéről. Tüzvészszel végződik, csak a tűz vet véget a lelkileg is romlott emberek örök kegyetlenkedésének, a kilencéves kislány ártatlan szenvedésének, aki a megváltás részeseként így értelmezi a maga sorsát:

„*én is olyan vagyok, mint a Jézus, mert nekem is az Allam ad sebeket a kezeimre és a fenekemre, mer az Allam adott oda Zsabamárinak, hogy verjen*” (*Árvácska*, Hatodik zsolnár)

Az *Árvácska* az egyetlen olyan regénye Móricznak, amelyet a kortársak nem vásároltak, és amelyről nem írtak. De ez a bukás egyszerre erkölcsi győzelem volt... a szerző könyvében csak az igazat írta, és sajnos telibe talált.

Múlt és jelen a történelmi regényben

Az *Erdély-trilógia* (1922–1935) „egyszerre félelmetesen hiteles és könnyelműen felületes”, mint Shakespeare történelmi drámái (Nemeskürty István). És Shakespeare-hez vagy a krónikások többségéhez hasonlóan, Móricz a történelmi regényben egyszerre idézi a múltat és világít rá saját korára, melyhez útmutató programot is igyekszik adni. Bethlen Gábor és Báthory Gábor alakja, ha nem is „tétélesen”, de arányaiban és alapdinamikájában Móriczot és Adyt idézi, illetve a Trianon utáni építkező, majd újabb háborúba tántorgó korszak dilemmáit. A *Tündérvölgy*, a trilógia első kötete már 1922-re elkészült, a második és harmadik kötetet tizenöt évig érlelte a szerző, a negyedik kötetet, a *Hadak Urát* pedig nem fejezhette be.

A fiatal Bethlen Gábor, a székelyek főkapitánya, akinek mind a Portán, mind Bécsben „*becsülete nagyon*”, úgy jelenik meg a regény elején, mint az eszményi erő, a higgadt nyugalom és az egészség:

„*Nagy, erős, természetes, széles vállú [...] fekete szakállal öregbítette magát, még nem volt harmincéves, de már az egész országot tisztelte [...] nyugalommal ejtette a szavakat, [...] a legveszélyesebb percekben is egyformán higgadt, meggondolt s rendíthetetlen volt. Megnyugtatóan hatottak a lelkekre a kerek, egészséges, megszokott formájú mondatok [...].*” (*Tündérvölgy*, Első könyv, 33.)

Bethlen Gábor „elringató biztos” beszédében a fejedelmet a gondos szülővel azonosítja, aki megvédi mindenáron „kisded országcskáját”. És bár még nem ő a fejedelelem, amint a falvak és városok lakóinak szenvedését, éhezését, félelmét és zavargását megtapasztalja, az embereket mint nélkülözhető betegeket látja, és a meggyógyításukra törekszik. Báthory Gábor feleségét, Horváth Annát is képes vigasztalni: felemlíti, hogy férje, a fejedelem (jó hangulatában) „*olyan volt, mint egy orvos, aki a beteget sípall, nótával s jó kedvvel gyógyítja*” (*Tündérvölgy*, Első könyv, 74.). Nyugalmat sugall, türelemre inti, mert nagy romlás után a javuláshoz idő kell, „és most már legalább remélni merünk” (ugyanott, 75.).

Móricz tollán csodálatosképpen életre kelnek korok, események, helyzetek és emberek, bármilyen hosszú idő homályából, bármilyen bírálandó nyomorúság mélyéről. Mondatai nem ítélnének, csak életre lehelnek, léggözt és jellemet teremtenek. Nyelvének feltámasztó ereje van: „*Szándék és beteljesülés, betű és lélek, természet és művészet eggyé válik, [...] embereket formál, életet varázsol a semmiből [...] így csak a természet alkot*” – írta róla Kosztolányi Dezső (*Nyugat*, 1932/5).

Mi okozza az Alzheimer-kórt?

Dr. Freund Tamás neurobiológus professzort, a Magyar Tudományos Akadémia elnökét kérdeztük

A Magyar Kutatási Hálózat (HUN-REN) Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézete professzorának „fő kutatási területei leginkább az idegsejtek közötti kommunikációra, illetve az agyban történő információfeldolgozásra és -tárolásra összpontosulnak”. Marosvásárhelyen, a 31. Tudományos Diákköri Konferencián A belső világ és az információrobbanás hatása a kreatív gondolkodó képességre című érdekes előadását hallgathattuk meg. Előszavában elismerését fejezte ki, hogy a marosvásárhelyi egyetemi hallgatók a magyar nyelvet a tudomány nyelvneként is próbálják megőrizni és az újabb meg újabb tudományos tendenciáknak megfeleltetni.

Bodolai Gyöngyi

– *Professzor úr, június 14-én van a születésnapja. Hány évet tölt?*

– 65-öt.

– *Isten éltesse! Örvendünk, hogy harmadszor is eljött Marosvásárhelyre. Több kérdésre szeretnénk választ kapni:*

Az evolúció csúcását, legkomplexebb termékét jelentő agyunk betegségei a legnagyobb szociális és egészséggazdasági terhet jelentik az EU-ban. Ezek egyike az Alzheimer-kór, amely a lakosság életkorának a növekedésével egyre több személyt érint, azok családját és a szociális ellátórendszert is. Az agykéreg működésének nemzetközi hírű kutatójaként mit tud mondani a betegség okáról?

– Az Alzheimer-kórban – még egyelőre nem ismert okból – egy enzim, a béta-szekretáz rossz helyen kezd el hasítani egy amyloid nevű fehérjét, és ha rossz helyen hasítja, akkor egy olyan fragmens (töredék) keletkezik, ami nem tud belépni az anyagcserébe. Az agy-

stádiumban. A kicsapódások és degeneráció miatt a hippocampus térfogata is csökkenni kezd. Vannak jelenleg olyan MR- (mágneses rezonancia) módszerek, amelyek térben meg tudják mennyiségileg határozni a hippocampusnak a teljes méretét, ami nem egyszerű, mert kifliszerűen kanyarodik. Méretváltozása, a méretváltozás sebessége idősebb korban már előre jelzi, hogy egy Alzheimer-típusú demenciáról van-e szó vagy pedig másról. Tehát egyelőre csak a diagnózisról van szó, terápiáról semmi.

– *Miért?*

– Azért, mert egyszerűen nem tudják, hogy mitől bolondul meg a béta-szekretáz nevű enzim, miért kezd el rossz helyen hasítani, amikor normális körülmények között adott, hogy hol kell azt a fehérjét félbevágni, és akkor utána minden rendben van. Mint említettem, egyszer valami miatt elkezd rossz helyen hasítani, a miérte pedig csak feltételezések vannak. Az egyik, talán legnépszerűbb hipotézis az agyi vérellátás csökkenésére vezeti vissza, és az agy-érelmeszesedéstől kezdve mindenféle olyan problé-

A Prima Primissima díj átvevőjeként

dést és egyéb érproblémákat. A mozgáshiány és azok a közismert dolgok, amelyeket mindenki tud, mindenki hall a médiából, szintén. Folyamatosan azt halljuk orvosoktól is, hogy mire kell vigyázni ahhoz, hogy minél hosszabb ideig megőrizzük a fizikai állóképességünket, ennek következtében az érrendszerünk állapota is javulni fog.

És persze, az agy igénybevétele is nagyon fontos, mert agyunk ugyanúgy reagál az igénybevételre, mint mondjuk az izmaink. Ha az ember rendszeresen edzi például a bicepszét, akkor az meg fog nőni, meg fog izmosodni, és az izomkötegeknek a gyarapodásával együtt kell hogy járjon a vérellátás gyarapodása is.

Tehát az ott lévő erek, kapillárisok elkezdnek sarjadzani, hogy az újonnan keletkezett izomszalagokhoz is elvigyék a vért. Ha az agyunkat is intenzíven igénybe vesszük, az különösen jelentős időskorban,

mert az agy rendszeres intenzív igénybevétele még ebben az időszakban is okozhat véredénysarjadzást, új érkapillárisok keletkezését, amelyek javíthatják a már leromlott vérellátást. Tehát az intenzív agyi igénybevétel, az életfogytig tartó tanulás vagy más egyéb szociális kapcsolatok kialakítása jó hatással van az agy működésére. Sokat hallani például arról is, hogy idős emberek rendszeresen kártyával, tarokkal, ultival vagy bridzssel tartják fitten az agyukat. A mi házunkban is élt egy idős asszony, 92 éves volt, amikor utoljára találkoztam vele. Négyen összeültek 90 éves kor fölött is minden héten legalább kétszer bridzsezni, pedig a bridzs nagyon koncent-

rációt igénylő kártyajáték.

A szociális környezet ugyanúgy nagyon fontos. Amikor kiszakad az ember nyugdíjaként a munkahelyi szociális környezetéből, elmagányosodik, netán már az unokák se nagyon látogatják. Megszűnik az a szociális beágyazottság, ami szintén fontos ahhoz, hogy az agy működését szinten tartsa. Tehát erre is oda kell figyelni. Abban az esetben, ha az idős kori elbutulásnak vagy a leépülésnek a vérkeringés gyengülése az oka, az ellen sokat lehet tenni. Az Alzheimer ellen viszont jelen pillanatban nem tudjuk, hogy mi a teendő.

– *A professzor úr előadásában hangzott el, hogy mai világunkban a megszorított információfeldolgozására, rögzítésére nincs elég idő, ami nem jó irányban hat az agy működésére.*

– Nagyon fontos, hogy az információkat úgy raktározzuk el, hogy arra a belső világunk üsse rá a maga pecsétjét, rendeljen hozzá érzelmet, motivációs impulzusokat, mert ezek teszik hosszú időre elraktározhatóvá és könnyen előhívhatóvá az emléknymokat.

Ha habzsoljuk az információt, szörfölgetünk az interneten egyik

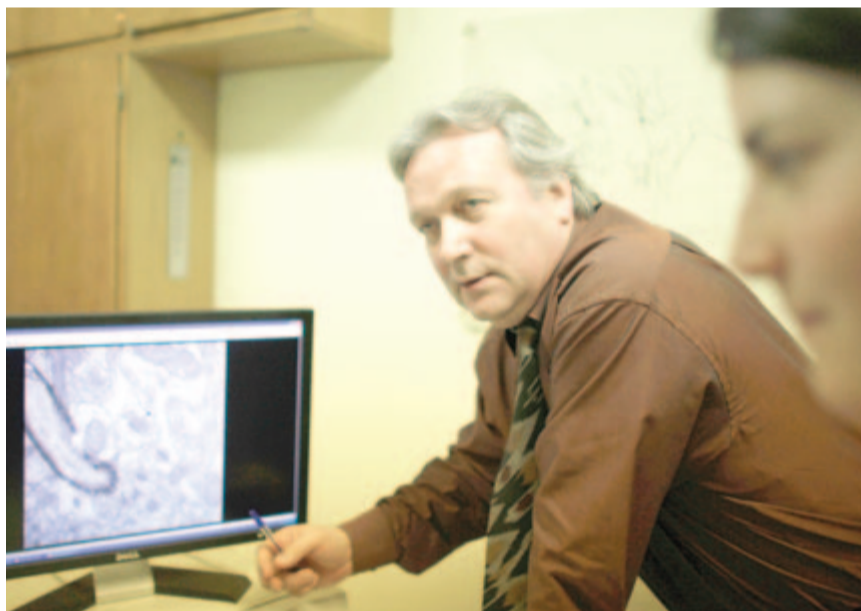
hírről a másikra, akkor elvész az érzelmi viszonyulás, elvész a primer motiváció, mert már nem is emlékszem rá, hogy miért ültem le a számítógép elé. Ilyenkor az ember teleírja agyának az átmeneti tároló-rekeszeit teljesen haszontalan információval, amiből nem keletkezik egyetlen eredeti, új gondolat sem, mert ezeken az információcsomagokon nincsenek az érzelmvilágból eredő motivációkból származó kapaszkodók, amik lehetővé tennék, hogy berántsuk őket egy tudatos gondolkodási folyamatba. Ezért nagyon fontos, hogy úgy szerezzünk információt, hogy szelektáljunk, arra koncentráljunk, amihez megvan a kellő érzelmi viszonyulás vagy motiváció, tudom, hogy miért akarom azt megtanulni vagy megneézni. Ha csak úgy szörfölgetek, akkor hiába hiszi azt az ember, hogy na, eltöltöttem most két órát a számítógép mellett, és mennyivel okosabb lettem. Holott az égvilágon semmivel sem lett okosabb, mert ezekre az így tárolt információcsomagokra nem lehet építeni semmit. Az a nagyon fontos, hogy a belső világunkat hogyan lehet gazdagítani. Mert nem elég az, hogy időt hagyjak neki, hogy hozzáadja a maga értelmét, hanem gazdagnak kell lennie. Az érzelemgazdagság növelése pedig elsősorban a művelési nevelés révén valósul meg.

– *Amit a romániai oktatási rendszerben jól elhanyagolunk.*

– Pedig kell a katarzis. Miniszterelnökünk állandóan mondja, hogy kell a mindennapos testnevelés, én meg mondom neki, hogy ugyanannyira szükség van mindennapos katarzisa is, hogy az ember karbantartsa az érzelmevilágát és a lelki világát.

– *A Magyar Tudományos Akadémia elnöki tisztségét betöltve marad-e ideje a kutatásra?*

– Mióta 2020-ban megválasztottak, jelenleg leginkább az Akadémia ügyeivel kell foglalkoznom. A kutatóintézet igazgatását is át kellett adnom egy kiváló munkatársamnak, illetve a kutatócsoportom vezetését is egy igen eredményes, tehetséges tanítványomnak, akik profi módon viszik az intézetet, viszik a csoportot. Csoportom zömmel az általam elindított programokat folytatja, és születnek nagyon szép eredmények, amelyeket nemzetközi tudományos folyóiratokban publikálnak. Úgyhogy 2026 májusáig nem is gondolhatok arra, hogy visszalépjek a kutatási világába, utána remélem, hogy a kutatócsoportomba visszafogadnak.

Munka közben

működéshez, az idegsejtek működéséhez amyloid szükséges, viszont, ha rossz helyen hasítja, akkor elkezd kicsapódni, és felhalmozódik az idegsejtek között. Ez az egyik legtipikusabb morfológiai jele az Alzheimer-kórnak, amit általában már csak post mortem találnak meg.

– *Tehát korábban nem lehet kimutatni.*

– Élő emberben a diagnózis mindig bizonytalan. Szöveti vizsgálatot nem lehet elvégezni, mert nyilván emiatt nem fognak mintát venni egy élő Alzheimer-kóros személy agyából. Korai diagnózist megállapítani is egyelőre csak a kóros agyműködés pontos nyomon követésével lehet. Vannak olyan próbálkozások, amelyek az agykéreg egyik kitértetett részét, a hippocampust célozzák meg. Ez az agykéregnek elsősorban a memóriatartalom kialakításával összefüggő része. Ez kezd el először plakkosodni, tehát az amyloid-kicsapódások legelőször a hippocampusban jelennek meg, ezért is jelentkezik a memóriazavar már viszonylag korai

mára, ami az agy vérellátását csökkenti. De ez önmagában szintén beindít más egyéb mechanizmusokon keresztül is memóriazavart. Sokan mondják, hogy ha egy mikrokéményseprőt be lehetne küldeni az érrendszerünkbe, és ez belülről kitarítaná az ereket, akkor évtizedekkel meg lehetne hosszabbítani az ember életét, mert nagyon-nagyon sok betegség vezethető vissza az idegrendszer és a vegetatív idegrendszer kóros működésére. Még a rák is, hiszen az immunrendszerünk arra van kitalálva, hogy a testünkben naponta képződő ráksejteket fölismerje és kilöktse. Ha az immunrendszerünk nem működik rendesen, mert nem kapja meg a vegetatív idegrendszerrel a megfelelő „rugdosást” és szinten tartást, ha alulműködik, akkor a keletkező ráksejtek meg tudnak telepedni, és el tudnak kezdeni burjánzani. Tehát még a rák is visszavezethető az idős kori agyi funkció lassú leépülésére. Ezért kell nagyon odafigyelni az érrendszerünk állapotára, mert például a dohányzás nagyon súlyosan fokozza az érlemezese-

Az új mikroszkóppal

És elfelejtünk élni

Albert Ildikó szakpszichológus

Bizonytalanság, értékvesztés

A mindennapjainkat meg a nevelést is jócskán megnehezítő korszellem jellemzője a legpregnansabban az állandó megkérdőjelezésben megnyilvánuló értékvesztés. Minden értékítélet, erkölcsi megfogalmazás, sőt mondhatnám, minden olyan állítás, amely valami fogódzót jelentene, korunk ideológiája számára arravaló, hogy kétségbe vonja azt. És legtöbbször anélkül, hogy maga adna (helyette) válaszokat. Csak nagy általánosságokat mutat fel, mint szabadság, a gondolat és az egyén szabadsága, az egyéni döntések mindenekfelettsége, elfogadás, szeretet, tolerancia – ami persze csak addig tart, amíg nem állít valaki olyat, ami egyeseknek nem tetszik. Akkor pedig a szeretet és tolerancia nevében bárkit ellehetetlenítenek.

A megkérdőjelezés és az ennek következtében kialakuló bizonytalanság divatja szétszülleszt, amit csak (fel)erősítenek az online valóság és az egyre okosabb kütyük adta lehetőségek. A sok, külön-külön a saját valósága buborékába zárt egyén hatalmas jellegtelenség amorf tömeggé áll össze, melyben az interakciók leginkább a virtuális térben zajlanak, és nem a szürke valóságban. Még nem is olyan régen karikatúrák mutatták be a mára valósággá lett jelenséget.

Korunk ideológiája – bár lehet, merészség tölem ennek nevezni a korszellemet uraló elképzeléseket –, mondhatjuk, eleve bomlaszt. Miniket ráadásul itthon két oldalról szorítanak a történések. Egyrészt a kelet-európai rendszerváltozások a múlt század végén, másrészt a

mainstream ideái, melyek Nyugaton sokszor termő talajra találnak, minket azonban veszélyesen emlékeztetnek a sokoldalúan fejlett szocialista társadalomban megéltetekre. És minden gondolkodó embert Orwell 1984 című disztópiájára, mely mára kezd jellenné és valósággá válni. Egyfajta totalitarizmus jelentkezik a divattal erőszakosan terjesztett gondolatok hatására.

Korlátozott átjárhatóság

A generációk közötti különbségek is nagyobbak, mint valaha elképzeltük volna. Hisz még nem is olyan régen az apák, anyák elleni harc arra volt jó, hogy az ifjú függetlenedjen, és kiválassza, mit visz tovább, illetve alakít át abból, amit a szülei tanítottak neki. Mára azonban a fiatalok olyan világban élnek, amit a szülei, nagyszülei legtöbbször nem is képesek felfogni, nem-hogy megérteni. És itt most nem arról van szó, hogy jó vagy rossz valamelyik, vagy kinek van igaza. Egyszerűen arról beszélünk, hogy korlátozott az átjárhatóság a nemzedékek világa, kommunikációs lehetősége és nem utolsósorban kapcsolattartási stílusa között.

Értékvesztés, a közös nyelv felszámolása

Korunk értékvesztésének egy másik, talán legkellemetlenebb oldala a közös nyelv lassú felszámolása és a valódi együtt gondolkodás szétzilálása, ami a kapcsolatoknak is, a kapcsolattartásnak is nagyon rosszat tesz.

Ahhoz, hogy pontosan értsük, miről is beszélünk, meg kell határoznunk az érték fogalmát. Eszerint érték az, ami fontos, ami jelentőséget ad egy tárgynak, személynek, helyzetnek; tulajdonság, tárgy vagy

személy, aki, ami miatt valamire törekszünk, ami értelmet ad a létnek, és ezt széppé, megélni érdemessé teszi. Lehet tehát tárgy, eszme, élőlény, tulajdonság. Van társadalmi és egyéni érték és persze külön tudománya is, az axiológia. Természetesen az énhez (is) kötött, és remek, ha sok én együtt tart valamit jónak, követendőnek, tovább vivőnek. Persze ez egy hevenyészett megfogalmazás, de tartalmazza a lényegét.

Szokták úgy is megfogalmazni, hogy értékek azok a kulturális alapelvek, amelyek kifejezik azt, hogy az adott társadalom mit tart fontosnak, kívánatosnak, pozitívnak, jónak. Ez a megközelítés lehetőséget ad arra, hogy a már említett általánosságokat vonultassák fel.

Az élmény idealizálása

Tény, hogy az érték fogalmát és ezzel mindazt, amit magában hordoz, egyre inkább igyekeznek kiszorítani a használatból, a tudatból, az életünkől, néha nem kevés sikerrel. Hisz az érték, mint minden norma, szorító, korlátozó erejű: behatárol és számon kérhető, be nem

tartása valami módon büntethető. Ezért könnyű lemondani róla. Különösen, mert helyette megjelent az élmény idealizálása. Míg az Y generáció – a mai harmincasok-negyvenesek – még élménykeresők voltak, a következő, a Z nemzedék (1995–2009 között születettek) már eleve élménytársadalomba csöppent: mindent megkap, amit szeretne. A még fiatalabbakról egyelőre nem beszélhetünk, nincs még megfelelő rálátásunk arra, merre fejlődnek majd. Az egyértelmű, hogy az élményközpontúság az egyszeri, újabb és újabb kívánságok, kérések, vágyak, tárgyak világa. Azaz lényegileg ellentmond az értéknek, hisz az stabilitást, ragaszkodást, iránytűt jelent.

Ezért folytathatnám a sort szinte a végtelenségig, ha fel akarnám sorolni azokat a lelki jellemzőket, amelyek kivesztek vagy kiveszöfélben vannak. Nekem és még sokaknak ez a váltás néha kellemetlen, kényelmetlen. Mert a sokat emlegetett (mert legkülönbözőbb) Z nemzedék – a digitális benmszülöttek, akik belenőttek a digitális világba – jelentős része nem köszön, nem olvas, nem marad meg kényelmetlen körülmények között, vezető akar lenni csak úgy, nagy fizetést akar eleve, és könnyen lelép. Lát-szólag sokféle figyel, miközben sokat hibázik. Nem könnyű velük együtt élni, ha nem tartozol közéjük. Még sok mindent elmondhatnánk róluk (is), de inkább foglalkozom a kiveszöfélben lévő pszichés tulajdonságokkal.

Kihal a tartás is

Például a kommunikációval, benne a nyelvvel. Hódít az egyszerű, rövidített írásbeli „beszélgetés”, mely szóban is igen redukáltta

vált. Átlagosan 300 szóból lehet megélni. A mai értelmiségi szerencsére (még) 20 000 szót ismer, Shakespeare egykoron 30 000-ból írta drámáit. Így megyen a világ. Vajon merre?

Kihal a tartás is, mely nem lélektani szakkifejezés, de a mindennapokban használjuk, még inkább használtuk, és olyan fontos tulajdonságot jelöl, amelynek hiánya máris rengeteg galibát okoz. Mert mit fed? Mi kell hozzá? Le kell bontanunk, ha meg akarjuk érteni. Tehát kell hozzá egyenesség – azt mondom, amit gondolok, és úgy is cselekszem –; tisztesség – az adott szó, az ígéret betartása –; bátorság, kiállás, vállalás.

Álvalóság, digitális világ

Ugyanígy ellaposodnak, kiürülnek az érzelmek, megszűnnek a valós kapcsolatok, ami még sokkal inkább azoknak, akik ezt észreveszik, hisz az emberek többsége, aki így látja, és akit erre biztatnak, természetesnek veszi, hogy lassan eltűnik a tudás, megszűnnek a tények a mindennapokban – persze attól még léteznek, csak nem vesznek tudomást róluk, mert mindenkinek lehet véleménye és ezen nem kéri számon – sőt! – a tényeket és a tudást. És eltűnik a valóság is. Helyét átveszi az álvalóság, a digitális, alkotott világ, mert azt alakíthatjuk, amilyenné mi akarjuk. És elfelejtünk élni.

Ez egy rövid helyzetkép rólunk – ma. Részletezhetem, ha van rá igény. Vagy visszatérhetek a lelki jóllétünk tízparancsolatának boncolgatásához, amely valamiféle el-lenszert is jelent(het) kiüresedésünk megakadályozására. Remélem, lesznek visszajelzések, melyek megmutatják, mi következzen.

Fokozott veszély Európában

Az új kábítószer-keverékek használata

A kábítószeresek hozzáférhetősége továbbra is magas Európában, a nagy hatáserősségű szintetikus anyagok, az új kábítószer-keverékek és a változó használati szokások egyre nagyobb veszélyt jelentenek – hívta fel a figyelmet az Európai Unió kábítószerekkel és kábítószer-függőséggel foglalkozó megfigyelőközpontja (EMCDDA) kedden közzétett jelentésében.

A lisszaboni székhelyű uniós hivatal idei éves jelentésében kiemelték, hogy a kábítószer-használók ma már sokkal több, gyakran nagy hatáserősségű és tisztaságú, esetleg új formában, keverékként vagy kombinált készítményként elérhető pszichoaktív anyaghoz férnek hozzá. A néha meglehetősen, más anyagokként értékesített termékek miatt a fogyasztók nem mindig tudják, hogy mit szednek, így fokozottabb egészségügyi kockázatoknak, köztük akár halálos kimenetelű mérgezésnek vannak kitéve. Az EMCDDA 2023 végén több mint 950 új pszichoaktív anyagot kísért figyelemmel, közülük 26-ot első alkalommal tavaly jelentettek Európában. A jelentés szerint a kokain a leggyakrabban használt kábítószer Európában, amelyet a 15-64 éves korúak mintegy 1,4 százaléka (4 millió fő) fogyasztott az elmúlt évben. A kokain ráadásul a központ szerint egyre könnyebben elérhető. Tavaly 72 európai nagyváros közül 49 számolt be arról, hogy növeke-

dett a kokain szermaradványainak a szennyvízből kimutatható mennyisége. Közölték, 2022-ben az uniós tagállamok immár hatodik éve számoltak be rekordmennyiségű kokain lefoglalásáról, az említett évben összesen 323 tonnáról. Tavalyelőtt Belgium (111 tonna), Hollandia (51,5 tonna) és Spanyolország (58,3 tonna) hatóságai jelentették kokainszállítmányok lefoglalását a legnagyobb mennyiségben, ez az Európában felfedezett kokainszállítmányok 68 százalékát tette ki. Antwerpenben, Európa második legnagyobb tengeri kikötőjében a lefoglalt kokain mennyisége évről évre emelkedik, 2022-ben 110 tonnát, 2023-ban 116 tonnát koboztak el a hatóságok. Tavaly Spanyolország az eddigi legnagyobb kokainfogásáról számolt be egyetlen szállítmányban, melyet Ecuadorból származó banánba rejtettek – írták.

Noha a kokain legtöbbször ten-

geri szállítókonténerekben, tengeri kikötőkön keresztül érkezik Európába, a bűnözői csoportok kisebb kikötőket is használnak erre a célra mind az uniós, mind az EU-val szomszédos országokban. A bűnözők emellett illegális kokaintermékeket is feldolgoznak több uniós országban, a legfrissebb adatok szerint 2021-ben 34, 2022-ben 39 kokainlaboratóriumot számoltak fel az Európai Unióban. A kábítószer-kereskedelem és a szervezett bűnözés elleni küzdelemre vonatkozó uniós ütemterv részeként idén létrejött az Európai Kikötők Szövetsége, melynek célja a kikötők ellenálló képességének növelése, valamint a kábítószer-kereskedelem és a bűnözés beszívargása elleni küzdelem fokozása. A jelentés szerint a leggyakrabban használt illegális opioid Európában a heroin. 2009 óta 81 új szintetikus opioid jelent meg a kábítószeres európai piacon. Ezek gyakran nagy hatáserősségűek, és a

mérgezés, illetve a halál kockázatát hordozzák. Az Európában fogyasztott heroin többsége Afganisztánból származik. A kannabisztermékekre való reagálás egyre inkább kihívást jelent, azok ugyanis egyre változatosabbá válnak, az illegális piacon kannabiszként értékesített egyes termékeket nagy hatáserősségű szintetikus kannabinoidokkal vegyíthetnek. Tavaly kilenc új kannabinoidról érkezett bejelentés, amelyek közül négy felszintetikus kannabinoid volt. A becslések szerint a 15 és 65 év közötti európaiak mintegy 8 százaléka (22,8 millió fő) használt kannabiszt az elmúlt évben, a 15-34 évesek körében pedig a használata 15 százalékra emelkedett (15,1 millió). Az úgynevezett polidroghasználat, azaz két vagy több pszichoaktív anyag egyidejű vagy egymást követő használata mára egész Európában gyakorivá vált. Akár a benzodiazepin opioidokkal, akár a kokain használatáról van szó alkohollal együtt, növelheti az egészségügyi kockázatokat és megnehezítheti a beavatkozások, köztük a túladagolásra való reagálás hatékonyságát.

Az uniós hivatal ezek ismeretében az egyik kiemelt feladatnak annak mélyebb feltérképezését nevezte meg, hogy az emberek milyen kábítószereseket fogyasztanak és milyen kombinációkban. Ezzel elsősorban az Európai Unió új Kábítószer-ügynöksége (EUDA) fog foglalkozni, amely július 2-án kezd meg tevékenységét – tájékoztattak. (MTI)

Forrás: thb.info/ Francia tengerészet

EU-egészségügy

Az Európai Bizottság közbeszerzési szerződést írt alá 665 ezer adag, az állatrol emberre terjedő (zoonózis) influenza elleni vakcina szállítására, amelynek keretében a részt vevő tagállamok hozzáférnek a madárinfluenza-járvány megelőzését szolgáló oltóanyagokhoz.

A bizottság keddi brüsszeli közleménye szerint a Seqirus elnevezésű oltóanyagot azoknak szánják, akiknél a legnagyobb a madárinfluenza-fertőzés kockázata, mint például a baromfifarmokon dolgozók és az állatorvosok. Az EU-ban jelenleg ez az egyetlen engedélyezett vakcina zoonózis madárinfluenza ellen. A közbeszerzési szerződés – amely legfeljebb 4 évre szól – lehetővé teszi az egyes részt vevő országok számára, hogy a nemzeti szükségletektől függően rendeljenek oltóanyagot. A megállapodás biztosítja az egyes orvosi ellenintézkedésekhez való méltányosabb hozzáférést, és javítja az ellátás biztonságát, valamint kiegyensúlyozottabb árakat biztosít a részt vevő országok számára. A szerződés hozzájárul a közegészségügyi válsághelyzetekre vagy világjárványokra való uniós szintű felkészültséghez is – áll a bizottsági sajtóközleményben. (MTI)

Ember és állat harmóniája

Kutyaélet kánikulában

A nyári forró napok és viharok változása nemcsak az emberi szervezetet, hanem az állatokét is megviseli. A kánikula idején fontos védekezni a tartós hőséggel járó veszélyek ellen, mivel a házi kedvencek, kutyák, macskák szervezetét is megterheli.

Szer Pálosy Piroska

A felmelegedéssel arányosan megnőtt a kutya kozmetikusok munkája, ezért arra is kíváncsiak voltunk, hogy mekkora szörzet biztosít védelmet a leégés ellen, illetve melyik fajta bőre érzékenyebb a napégésre.

A nyári hőségben ajánlott teendőkről dr. Pálosi Csaba állatorvost, a Noé BARKája kisklinikájának vezetőjét kérdeztük.

Elmondta, a kutyák szörzet közepes hosszúságúra ajánlott nyíratni, de figyelembe kell venni, hogy a fehér bundájú, világos bőrű kutyák rendkívül érzékenyek a nap sugaraira. Ezért, ha a gazdi úgy dönt, hogy teljesen rövidre nyíratja, legalább két hétig óvja a tűző naptól, mert égési sérüléseket szenvedhet a házi kedvenc. Az északi fajtákról közismert, hogy nem szeretik a nagy meleget, a labradorok is legszívesebben egész nap pancsolnának, ezért nem árt egy nagyobb vizes edényt erre a célra feláldozni, ha az ebet az udvaron tartják. Sok házőrző úgy próbál védekezni az elviselhetetlen hőségtől, hogy árnyékos helyen gödröt ásva belefekszik, és úgy hűsíti magát, mivel a talaj már 20 cm mélységben is több fokkal hűvösebb, mint a levegő, ezért a gazda ne tönkje be az egyetlen hűsölési lehetőséget, amit a házőrzője ástott. Bár a hosszú szörzet védi a bőrt a naptól, a szellőzést akadályozhatja. Az orvost a pulikról, komondorokról is kérdeztük, mivel sajnos olyan kócos, összetapadt bundájú pulikat is látni, amelyeken páncélként tapad a bunda. Mint

hangsúlyozta, a fajtára a rasztás szörzet a jellemző, de megfelelően karban kell tartani ahhoz, hogy a bőr szellőzni tudjon. De ha egymásba kapaszkodnak a raszták, és kézzel nem lehet a kutya bőréig behatolni, a vastag bunda alatt a bőr begyullad, elfertőződik, a vakaródzás pedig tovább ronthat a helyzeten. A forróságnak legkitettebbek a nagy testű, hosszú szőrű fajták, az idősebbek és a beteg egyedek.

A szakember szerint a forró beton, a kiszáradt vizes edény mellett tűző napon árnyékmentes helyen rövid láncra kötve egy kutya élete veszélyben lehet. Az ember felelős az állataiért, ezért a nyári melegben fokozottan kell gondoskodnia róluk. A felelősségteljes gazdák számára magától értetődő a friss,

Fotó: Antalfi Imola

tiszta víz, az árnyékos hely fontossága, az udvaron tartott házőrzőkről és cicákról azonban egyesek megfelelnek. Városi környezetben a forró aszfalton sétáltatott ebek égési sérüléseket szenvedhetnek, nem beszélve a pár percre autóbába zárt kutyáról vagy a kánikulában sötét színű bádogtető alatt tartott állatról, ugyanis rövid idő alatt könnyen hőségütést kaphatnak.

Sétáltatni kora reggel és este

Amint a szakember hangsúlyozta, a nyári hőségben a hosszú bundájú, túlsúlyos kutyáknál, de a rövid szőrűeknél is fennáll a hőségveszély, akárcsak az intenzív mozgásra ösztönzött kutyáknál, mivel az izomműködés mellett hő termelődik, ami rontja a kutyák hőháztartását. Az idős, szívbeteg kutyákat különösen óvni kell a forróságtól. A hőség nemcsak a déli kánikulában jelentkezik, hanem egy forró nyári nap végén is, amikor még 30 C-fok körüli a hőmérséklet, és ha mozgásra készítik, például kerékpár után kötve futtatják, az megterhelő az állat számára. A sétát is a kora reggeli és esti órákra ajánlott időzíteni, így elkerülhető, hogy a talppárnájuk megégyjen a forró aszfalton.

A tűző napon parkoló autó belsejében akár 60-90 C-fokos hőmérséklet is lehet. A kissé lehűzt ablak sem biztosít elég szellőzést, az állat a kánikulában néhány perc alatt hőségütést kaphat, akár 5-10 perc alatt is végzetes hőterhelés érheti. Mivel az állat izzadni nem képes, és a lihegéssel történő hővesztés nem mindig elegendő, a szövetekben található fehérje kicsapódása miatt az élete menthetetlenné válik.

– Milyen tünetek jelzik a hőségütést a kutyánál?

– Ha a kutya gyorsan liheg, pupillái tágira nyílnak, a nyála megvastagodott, nyelve vörös, de a hányás, szédülés, hasmenés, kóma is hőségütésre utalhat, amely sürgősségi eset. Ha fennáll a gyanú, azonnal le kell hűteni a kutyát, és állatorvoshoz vinni. Lehet locsolni vagy nem túl hideg vízbe betenni, esetleg légkondicionált helyiségbe vinni, a fejére, nyakára, hasára és lábai közé nedves tö-

Fotó: Kiss Éva

rülközött helyezni. Amikor az állat testhőmérséklete 39-40 C-fokra csökken, abba kell hagyni a hűtést, mivel a túl drasztikus hűtéstől más problémák is kialakulhatnak. A kutyát állatorvosi ellenőrzés alatt kell tartani a sokk, veseelégtelenség, szívrendellenesség, légzési nehézség elkerülése és vérrög kialakulásának megakadályozása végett, és ha állapotát sikerül stabilizálni, további kezelésekre van szükség. Ezért ha tűző napon autóbába bezárt kutyát, macskát vagy más állatot észlelünk, azonnal értesíteni kell az állatvédőket vagy az állatrendőrséget. A túlmelegedett állat testhőmérsékletét vizes borogatással kell csökkenteni és hideg vízzel itatni.

A toklászkodra is folyamatosan érdemes figyelni, mert azok mélyen befürödhetnek az állat bőrébe, és csúnyán elfertőződhetnek, illetve ebben a periódusban előtérbe kerülnek a bolhák, ezért gyakrabban kell bolhairtót alkalmazni.

	LATIN ELŐTAG: KÖZÖTTI	LÁM ELEMEL	CSÚNYÁN ELTÉRŐ	ÁLLAMI ILLETÉK	SZOLMIZÁCIÓS HANG	HÁROM (LATIN)	NÉMET IGEN JOBBÁ TESZ	ÁBRÁNDÓZÓ	... SÁMUEL (KIRÁLY VOLT)	A GERMANIUM VEGYJELE	FÉL TÍZ! PÉNZÉRTÉKET SZAB KI	VASTAG PÁLCA	EBLAK	GYORSAN PÁROLOG
Lucius Annaeus Seneca egyik aforizmáját idézzük a rejtvény főszóiraiban.	1.													D
ÜRES TÁLI		WROCLAW FOLYÓJA					FIGYEL OROSZ FERFINÉV				VÁGÓ-ESZKÖZ KIRÁLY (FRANCIA)			
TÉVESEN JEGYZŐ ELHALASZTÓ					JÓKAI-HÖSNŐ GALÁD					IDEGEN MŰVÉSZET SZAKRÁLIS		AZ EZÜST VEGYJELE HELYES VISELKEDÉS		
2. H	LOMBARDIAI FOLYÓ	SZLÁV NÉP KISFALUDY... (KÖLTŐNŐ)		HÁZÁT A HÁTÁN HORDJA RÁMA					A MONDAT ELEMÉ GÖRÖG BETŰ		OSZTRÁK FOLYÓ REMEGNI KEZDI!			
CSÖKKEN A VÍZ SZINTJE			LYUKAS PONT! FRANCIA RT. (RÖV.)	Q KIPLING KÍGYÓJA		ÁLLÓVÍZ ÉSZAK-OLASZ FOLYÓ		A NAGY VARÁZSLÓ FESZÍTŐ-ESZKÖZ		ÍRORSZÁG NOB-JELE URASI			NÉVELŐ A METÁN UTÁN KÖVETKEZIK	
NÉPDALT KEDVELŐ TILTÓSZÓ			HAJATO... (JAP. POLIT.) BÍRÁLÓBI-ZOTTISÁG				RETTENETES ANTIK				BÉKÉSI VÁROSOKA RAJT A SPORTBAN			
	MÁS SZÓVAL ILYENAZ OGAM IRÁS		ÖZÖNLŐ ISZKOLÓ				ESZKIMÓ CSÓNAKOS SPANYOL BARÁT				NŐI NÉV (JAN. 29.) USA MILLIOMOS CSALÁD			
HULLÁMTÖRŐ GÁT RAMIZ... ALBÁN POLIT.			OLASZ IGEN MAGAD	NŐI NÉV (MÁJ. 31.) EURÓPA-KUPA (RÖV.)				NÉMA GÓT ÜRES A BOLT!		FÉRFINEV (MÁRC. 7.) FELTÉVE				
			BETEGSÉG JELE TÖRMELŐ-GÉP		KALAPOS ÉLŐLÉNY TESTÜNK MOTORJA					TESTRÉSZ AFRIKAI ÁLLAM			NÉMÁN NÉZ NÉMET AUTÓMÁRKA	
PÉNZÉRTÉK VER		A FÖLDRE TESZ ERREFELE!		SODOR TORNÁSZ TORNÁ-ESZKÖZE					TOK JOSZIP BROZ ISMERT NEVE					SPANYOL AUTÓJEL OROSZ ÍRÓ (JURJ)
	TOJÁS (NÉMET) ÉSZAKI FŐVÁROS		OLASZ SZEMÉLY-NEVMÁS FORMA	FÉLSZÁZI ELADÁSRA KÍNÁL		HATÁRRAG NYÁRI CIPŐFELE		HAJATLAN HAJTÓ! HOSSZÚ AUTÓVERSENY			HELYBEN LÉPKED TŰZET SZÜNTETŐ			
MELLKASI CSONT			ZÖLD HELY A SIVATAGBAN TROMBITA-HANG			KEZDŐPONT KIS HÁZ					JELFOGÓ KÁLYHA SÜTŐJE			
LATIN CSONT		A MAROS TESTVÉRE LÁNGOL		TALLINN RÉGI NEVE PÁRTI			KORALL-ZÁTONY BONN HATÁRAI!					ROST-NÖVÉNY MEGFELELŐ		
			FÉRFINEV (OKT. 20.) NULLA			ÚTONÁLLÓ A BŐR VEGYJELE				CSECSEMŐ-ITAL KILÓ (RÖV.)			SZÁRNY SZÁRNYAI! EZEN!	
FASOROS SÉTÁNY	D								KIRÁLYI FEJFEDŐ					L.N.J.

Június 6-i rejtvényünk megfejtése: **Amikor a fivérek összedolgoznak, a hegyek aranyá válnak.**

Halász Bence újra ezüstérmes kalapácsvetésben

Halász Bence nagyszerű versenyessel, messze túlszárnyalva idei legjobbját, ezüstérmet nyert kalapácsvetésben vasárnap a római szabadtéri atlétikai Európa-bajnokságon, amelyen az utolsó sorozatban dobta őt le az élről a címvédő Wojciech Nowicki.

A kétszeres világbajnoki bronzérmes küzdelmes időszak után érkezett az olasz fővárosba. A szezon elején ugyanis nem jöttek a tőle megszokott jó eredmények. Aztán a május végi budapesti nemzetközi viadalon 77,77 méterig jutott, majd már az Eb-n, a szombati selejtezőben egy könnyed dobással, 77,84 méteres eredménnyel biztosította helyét a fináléban.

Halász a selejtező után arról beszélt, hogy nagyon jól kivitelezett dobást mutatott be, amibe azért nem adott bele mindent, így bízik benne, hogy vasárnap képes lesz tovább javulni. Ehhez képest a döntőt kifejezetten rosszul kezdte.

A finálé az idén már 80 méter közelébe került francia Yann Chaussinand 78,37 méteres dobásával kezdődött, majd következett a magyar klasszis, akinek nyitókísérlete rövidre, mindössze 72,74 méteresre sikerült. Az első kör után a lengyelek olimpiai bajnoka, a címvédő Nowicki vezetett 78,61-gyel, Halász pedig a hetedik helyen állt.

A folytatásra aztán összekapta magát, és az első kör lényegesen összeszedettebb kísérlettel, idei legjobbját megjavítva 77,99 méterig

Halász Bence a férfi-kalapácsvetés döntőjében a római atlétikai Európa-bajnokságon 2024. június 9-én. Fotó: MTI/Kovács Tamás

jutott, ezzel előrelépett. Nowicki azonban közben 80,14-es dobással megerősítette vezető helyét, illetve az ukrán Mihajlo Kohan (78,45 m) és a német Merlin Hummel (78,85 m) is elé került.

Halász Bence ugyanakkor nem ijedt meg a riválisok jó dobásaitól, és harmadikra tovább javult, 78,55-re javított, majd aztán a negyedik körben egy egészen parádés dobással rukkolt ki: a kezéből 80,49 méterig repült a kalapács, amivel átvette a vezetést.

A verseny végig kiélezett volt, a magyar dobó nem nyugodhatott meg, hiszen Nowicki 35, Kohan pedig – 80,10-es harmadik dobásával – 39 centivel volt csak mögötte.

Ráadásul ötödikre Kohan 80,18-ra javított, és megelőzte Nowickit, Halász Bence pedig a hálóbó vágta a szert.

Az utolsó sorozatban aztán Kohan nem tudott megújulni, Nowicki viszont ismét bizonyította klasszisát, 80,95 méteres dobással az élre került, és végül megnyerte a versenyt, mivel Halász Bence nem javított.

Annak ellenére, hogy az utolsó pillanatokban veszítette el az aranyérmet, Halász láthatóan nagyon elégedett és boldog volt, széles mosollyal az arcán ünnepelte ezüstjét. Ez volt a magyar küldöttség első érme a római Eb-n.

„A bemelegítésnél a második do-

A dobogón	
1.	Wojciech Nowicki (Lengyelország) 80,95 méter
2.	HALÁSZ BENCE 80,49
3.	Mihajlo Kohan (Ukrajna) 80,18

„Román” ezüstérem a félmaratoniban	
Honosított sportolója révén ezüstérmet nyert Románia a római atlétikai Európa-bajnokság félmaratoni számában.	
Joan Chelimo Melly vasárnap második helyen zárt a fináléban, miután 1:08.55 óra idővel ért célba. Melly kvalifikálta magát a párizsi olimpiára is.	
Az Eb-aranyat a norvég Karoline Grovdal szerezte meg (1:08.09), a brit Calli Haugher-Thackery (1:08.58) pedig szintén felállhatott a dobogóra.	

básom a 80-as vonalat csípte, így tudtam, hogy menni fog ez. Aztán az első dobásnál egy kisebb technikai hibát követtem el, a kalapács végighúzta a hálót, ami szerintem vagy öt métert levett belőle, így lett 72 méter – elevenítette fel a váratlanul nehéz kezdését az MTI-nek versenye után Halász Bence, hangsúlyozva, hogy nem izgult a rossz kísérlet miatt, a harmadik sorozat előtt viszont nagyon, mivel a versenyzők kijelzőjéről levették a másodikra elért eredményét, így annak tudatában készült a harmadik dobásra, hogy kicső helyen van. – Leírhatatlan az az érzés, amikor tudod, hogy itt most vagy véged, vagy megcsinálsz technikailag egy jó dobást, amivel továbbjutsz. Az viszont

hatalmas erőt ad, nemcsak most, vagy a pályafutásod során, hanem életed végéig, hogy ezt meg tudtad csinálni.”

Halász Bence arról is beszélt, hogy a 80,49 méteres negyedik dobásának nagyon örül, mert ezzel túlteljesítette az Eb-re kitűzött célját. „Az Európa-bajnokság előtt azt szeretnénk volna, ha a kalapács valahol 79 és 80 méter között esik le. Ezt most gyakorlatilag túlteljesítettem” – jegyezte meg a 26 éves klasszis, aki az utolsó sorozatban számított rá, hogy a lengyel riválisa túldobhatja, és egyáltalán nem bánkodik emiatt.

A két évvel ezelőtti Európa-bajnokságon Halász ugyancsak Nowicki mögött lett második.

Parádés döntők, világcsúcsközeleki eredmények az atlétikai Eb-n

Mindössze 11 centivel maradt el a világcúscstól férfihármasugrásban a spanyol Jordan Alejandro Díaz Fortun az atlétikai Európa-bajnokságon.

A döntő „alaphangját” Pedro Pichardo adta meg a második sorozatban, amelyben 18,04 méterre szállt. Hiába azonban a portugál klasszis egyéni csúcsa, ezzel sem tudott aranyat nyerni, mivel a 23 éves Díaz Fortun – azok után, hogy 17,82-t és 17,96-t is ugrott – ötödikre egészen parádés produkcióval rukkolt elő, 18,18 méterért ért el, ezzel megszerezte a győzelmet.

A 23 éves spanyol minden idők harmadik legjobb eredményét ugrotta, mindössze 11 centivel elmaradva a brit Jonathan Edwards 1995-ben felállított világcúscsától (18,29 m).

Férfi és női 400 gáton is döntőt futottak kedden. Mindkét finálé egyesélyes volt. Előbbiben a norvégok világcúscstartója, Karsten Warholm gyakorlatilag más dimenzióban futott, mint riválisai, és még úgy is nagy fölényrel győzött, hogy az utolsó előtti gátra nem jött ki neki a lépés, és kicsit megbillent. A 46.99 másodperces idővel győztes norvég mögött az olasz Alessandro Sibillo lett a második 47.50-es országos csúccsal, a harmadik helyen pedig Carl

Bengtström ért célba 47.94-es svéd rekorddal.

A nőknél Femke Bol volt a favorit, és a hollandok világbajnoki és Eb-címvédője könnyedén igazolta a papírformát, a második gáttól már tisztán vezetett, a célegyenesbe fordulva már több mint tíz méteres előnnyel vezetett, a célig pedig tovább növelte különbséget a többiekkel szemben, és végül 52.49 másodperces bajnoki csúccsal diadalmaskodott.

A hazaiak legnagyobb örömét a férfimagasugrás olimpiai és világbajnoki címvédője, Gianmarco Tamberi produkciója szolgáltatta. A 32 éves sztár – aki idén még egyetlen versenyen sem indult az Eb-ig – ugyanis a világ idei legjobbjával, 2,37 méterrel nyerte meg a magasugrást.

Hétfőn a női 400 méter fináléja hozta a legszínvonalasabb versenyt és a legjobb eredményt. Előzetesen Lieke Klaver számított az egyik nagy favoritnak. A holland azonban hiába futotta meg 50.08 másodperccel idei legjobbját, még az ezüstéremre sem volt esélye, mivel a lengyel Natalia Kaczmarek és az ír Rhasidat Adeleke tíz méterrel megelőzte. Kettejük csatájából az utolsó métereket jobban bíró Kaczmarek került ki győztesen, aki egészen elképesztő idő-

vel, 48.98 másodperccel ért célba, a hozzá hasonlóan egyéni csúcsot elérő ír riválisát kilenc századdal megelőzve.

A nők 100 méteres fináléját Dina Asher-Smith nyerte vasárnap este. A brit atléta a lengyel Ewa Swobodát és az olasz Zaynab Dossót az utolsó 15 méteren érte utol és előzte meg. A klasszikus szám Eb-címét a brit vágtagzó 2018 után másodszer nyerte meg.

Az este kiemelkedő eredménye női magasugrásban és női hármasugrásban született. Előbbiben az ukránok sztárja, a Budapesti világbajnok Jaroslava Mahucsih 2,01 méterrel diadalmaskodott, míg utóbbiban a spanyol Ana Peleteiro-Compaoré győzött 14,85 méterrel.

A szombat legkimagaslóbb versenyét egyértelműen a női 100 gát fináléja hozta. A döntőben a francia Cyréna Samba-Mayela, a svájci Ditaji Kambundji és a címvédő lengyel Pia Skrzyszowska elképesztő csatát vívott, amelyből előbbi jött ki győztesen, megelőzve parádés, 12.31 másodperces Eb-cúccsal. Az ezüstérmet a svájci 12.40-nel szerezte meg, míg a lengyel gátas 12.42-vel lett harmadik.

Férfi 110 gáton szintén hazai diadal született, miután Lorenzo Simonelli 13.05 másodperccel maga mögé utasította riválisait, és ezzel az olasz diadalmenetnek még nem volt vége, mivel a klasszikus számban, férfi 100 méteren az olimpiai bajnok és Eb-címvédő Marcell Jacobs 10.02 másodperccel győzött, mögötte ráadásul honfitársa, Chituru Ali lett a második 10.05-tel.

A nap utolsó fináléja a férfi 100-as finálé után nem sokkal dőlt el, és történelmi eredményt hozott, ugyanis a női diszkoszvetők között a horvát Sandra Elkasevic – korábbi nevén Perkovic – sorozatban hetedik Európa-bajnoki címét gyűjtötte be, ezzel egyedüli rekorderré vált az Eb-aranyak tekintetében.

A második helyezett olasz Chituru Ali (b), honfitársa, a győztes Lamont Marcell Jacobs (j2), a harmadik brit Romell Glave (j) és a negyedik svéd Henrik Larsson (b2) célba ér a férfi 100 méteres síkfutás döntőjében a római atlétikai Európa-bajnokságon 2024. június 8-án. Fotó: MTI/Kovács Tamás

Európa-bajnokok	
Az eddig lejárt döntők aranyérmesei:	
– férfiak:	
* 400 m gát:	Karsten Warholm (Norvégia) 46.99 másodperc
* magasugrás:	Gianmarco Tamberi (Olaszország) 2,37 méter
* hármasugrás:	Jordan Alejandro Díaz Fortun (Spanyolország) 18,18 méter
* tízpróba:	Johannes Erm (Észtország) 8764 pont
* 800 m:	Gabriel Tual (Franciaország) 1:44.87 perc
* félmaraton:	Yemaneberhan Crippa (Olaszország) 1:01:03 óra
* félmaraton, csapat:	Olaszország 3:03:34 óra
* kalapácsvetés:	Wojciech Nowicki (Lengyelország) 80,95 méter
* 100 m:	Marcell Jacobs (Olaszország) 10.02 másodperc
* 5000 m:	Jakob Ingebrigtsen (Norvégia) 13:20.11 perc
* 110 m gát:	Lorenzo Simonelli (Olaszország) 13.05 mp
* 20 km gyaloglás:	Perseus Karlström (Svédország) 1:19:13 óra
* távolugrás:	Miltiadisz Tentoglu (Görögország) 8,65 méter
* súlylökés:	Leonardo Fabbrì (Olaszország) 22,45 m
* diszkoszvetés:	Kristjan Ceh (Szlovénia) 68,08 méter
– nők:	
* 200 m:	Ditaji Kambundji (Svájc) 22.49 másodperc
* 10.000 m:	Nadia Battocletti (Olaszország) 30:51.32 perc
* 400 m gát:	Femke Bol (Hollandia) 52.49 másodperc
* gerelyhajítás:	Victoria Hudson (Ausztria) 64,62 méter
* 100 m:	Dina Asher-Smith (Nagy-Britannia) 10.99 másodperc
* 1500 m:	Ciara Mageean (Írország) 4:04.66 perc
* 3000 m akadály:	Alice Finot (Franciaország) 9:16.22 perc
* félmaraton:	Karoline Grøvdal (Norvégia) 1:08:09 óra
* félmaraton, csapat:	Nagy-Britannia 3:29:01 óra
* magasugrás:	Jaroslava Mahucsih (Ukrajna) 2,01 méter
* hármasugrás:	Ana Peleteiro-Compaoré (Spanyolország) 14,85 méter
* 100 m gát:	Cyréna Samba-Mayela (Franciaország) 12.31 mp
* diszkoszvetés:	Sandra Elkasevic (Horvátország) 67,04 m
* hétpróba:	Nafissatou Thiam (Belgium) 6848 pont
* 5000 m:	Nadia Battocletti (Olaszország) 14:35.29 perc
* 20 km gyaloglás:	Antonella Palmisano (Olaszország) 1:28:08 óra
* súlylökés:	Jessica Schilder (Hollandia) 18,77 méter
* 4x400 m mix:	Írország (Christopher O'Donnell, Rhasidat Adeleke, Thomas Barr, Sharlene Mawdsley) 3:09.92 perc

Kihívás a roma közösség nevelése

Az iskolaelhagyás megfékezése a cél

Az Európai Unió tagországai között Romániában a legmagasabb az iskolaelhagyás aránya. Ádámosi látogatásunk során a frissen korszerűsített helyi általános iskola igazgatójával, Boar Maria Adinával a község pedagógusközösségének elhivatottságáról, a többségében roma diákok oktatásában elért eredményekről, az iskolaelhagyás jelenségéről és a sajátos nevelési módszereikről beszélgettünk.

Szer Pálosy Piroska

Ádámos község önkormányzata közel azonos időszakban újított és szerelt fel iskolákat Küküllődombón és Ádámoson, ahol az 5–8. osztályosok iskolaépülete mellett a régi

elemi iskolát is felújították, ugyanakkor különálló sportteremmel is bővült a tanintézmény, de tervbe vették a sövényfalvi és magyarkirályfalvi elemi iskola felújítását is.

Az ádámosi általános iskola diákjainak nagy többsége roma nemzetiségű, ezért eltérő módszerekkel igyekeznek megtartani a diákokat, mivel nagy részüket nem a jó eredmények, az év végi jeles általános ösztönzi. Ebben nagy segítségükre van az önkormányzat vezetősége is. Az iskolaközpont igazgatója szerint azonban számtalan módja van annak, hogy a roma gyerekeket is a tanintézmény belső szabályzatainak tiszteletben tartására bírják. A román tannyelvű általános iskola 141 diákja mindennap kihívást jelenthet a pedagógusoknak, akik azonban nem panaszkodnak. Talán az is előny, hogy az oktatók nagy

része a környező falvakban lakik, iskolai tevékenységeken kívül is érintkezhet a gyerekekkel, szülőkkel. Az ádámosi és küküllődombói iskolák pedagógusai pedig összetartó közösségekként vették ki részüket a felújított iskolák átadása előtti előkészületekből, ami a gyerekek számára ugyancsak példaértékű lehetett. Mint megtudtuk, tavaly szeptember első két hete a pedagógusok számára is a takarításról, berendezkedésről szólt, mivel mindannyiuk érdeke volt az átadott épületben az oktatási rend mihamarabbi visszaállítása.

Motiváció és elégtétel

Arra a kérdésre, hogy miként kezelik a problémás gyerekeket, illetve jellemző-e az iskolai agresszivitás, az intézményvezető nemmel válaszolt. A konfliktusok kialakulását úgy próbálják megelőzni, hogy a szünetekben minden pedagógus kint tartózkodik a gyerekek között, ezáltal sikerül fenntartani a fegyelmet. Másik sajátos módszer, hogy pályázatok révén ingyenes kirándulásokat szerveznek, amelyeken a jó magaviseletű diákok vehetnek részt. Mivel a szerény körülmények között élő gyerekek hálásak azért, hogy olyan helyekre látogathatnak el, ahol sosem jártak, versengenek, hogy felkerüljenek a fegyelmezett diákok listájára. „Elég sok az olyan gyerek, aki Dicsőszentmárton határain túlra sem jutott el. Ezért nagy az öröm, ha kirándulást szervezünk. Ellátogattunk a szebeni karácsonyi vásárra, Kolozsvárra, Beszterce megyébe stb. Olyan diákunk is van, aki a tordai sóbányában letérdelt és

Az iskola sportterme

Fotó: Nagy Tibor

megcsókolta a földet, annyira csodálatosnak találta. Arra is volt példa, hogy három testvér egyikét anyagi hiányában nem engedték volna el a szülők, akkor a tanári kar összegyűjtötte a szükséges összeget, és végül ő is részese lehetett a kirándulás élményének. Látjuk, hogy a számunkra hétköznapi csekélyesek is hatalmas öröm forrásai lehetnek számukra, ezért próbálunk olyan tevékenységeket, eseményeket szervezni, amelyekben ők is kiteljesedhetnek. Megszerveztük a roma napokat, mi, pedagógusok is rokiyát öltöttünk, és közösen ropkát a táncot, ami örömmel töltötte el a roma közösséget. Ösztönző számunkra az iskolaelhagyás program (PNRAS) által biztosított heti kétszeri étkezés a délutáni felkészítő-kön. Kezdetben főleg ez jelentette a vonzerőt, mára felmérték, hogy az étel mellett a tudásanyag elmélyítése is hasznukra válik. A nincstelenségben élő gyerekek mindent

kitörő örömmel fogadnak, a tej-kifli program is kifejezetten hasznos számukra. A tanulásban természetesen azok nem tudnak haladni, akiknek a szülei teljesen elhanyagolják vagy épp akadályozzák őket” – mondta az igazgató.

A szülők nagy része már járt külföldön, többen ott dolgoznak, így a gyermekeik iskoláztatásához való hozzáállásuk is megváltozott. Ezt tükrözi az is, hogy a nyolcadik osztályt végzetek 70-80 százaléka a dicsőszentmártoni közép- vagy szakiskolákban folytatja tanulmányait, egyre kevesebb az általános iskolát elhagyó diák. Az ádámosi iskola azon kevés iskolák közé tartozik, ahol a tantervi keretek között roma nyelvet is tanulnak, ezt szakképzett pedagógus oktatja. Az iskolát képviselő diákok szorgalmának bizonyítéka, hogy roma nyelvből a tantárgyolimpia országos szakaszaig jutottak – tájékoztatott Boar Maria Adina intézményvezető.

Az ádámosi felsőtagozatos iskola

Fotó: Nagy Tibor

Nem kis elismerést váltott ki

Sikertörténet lehet a Nyárádmenti Terméké

Négy éve kezdeményezett projektet a Nyárádmente Kistérségi Társulás a térségében létező helyi termékek levédésére és piacra juttatására, illetve népszerűsítésére. A folyamat még nem zárult le, de bíznak a sikerében.

Gligor Róbert László

A kistérségi társulás 2020 szeptemberében írt alá támogatási szerződést a Vidéki Beruházásokat Finanszírozó Ügynökséggel (AFIR) az Együttműködés a helyi piac fejlesztéséért a rövid ellátási láncok és helyi termékek integrálása által Nyárádszeredában és környékén című projekt megvalósítására. A projekt összértéke közel 88 ezer euró volt, ebből valamivel több mint 9 ezer euró a pályázó kistérség önrésze, a többit az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap vissza nem térítendő támogatása tette ki.

A projekt célkitűzése a Nyárádmente gazdasági, társadalmi szereplői közötti együttműködés szorgalmazása a helyi mezőgazdasági termékek értékesítése céljából, a nyárádmenti rövid ellátási lánc kialakítása, továbbá a közvetlen értékesítési lehetőségek létrehozása és fejlesztése, a Nyárádmente mezőgazdasági termelőinek piacra juttatása és ezáltal a jövedelmük növelése.

A projekt keretében számos tevékenység zajlott, illetve beruházások történtek. A nyárádszeredai vásártéren helyi termelői piacteret hoztak

létre, ahol a helyi termelők számára tíz, árusítópulttal ellátott faházikót állítottak fel és bocsátottak a nyárádmenti helyi termelők rendelkezésére. Felkutatták és hálózatba tömörítették a nyárádmenti termelőket és termékeiket, elkezdődött ezek népszerűsítése. Megvalósult a Nyárádmenti Termék márkanév és annak arculati kidolgozása, amely a helyi termékek megkülönböztetését, ismertetőjegyekkel való ellátását és népszerűsítését szolgálja. A térségben több népszerűsítő, illetve marketingcélokat szolgáló eseményt is szerveztek, egyrészt a projekt célkitűzéseinek ismertetése, illetve a rövid ellátási lánc, a helyi/hagyományos termelők és termékek bemutatása céljából. Létrejött egy, a helyi termelőket és termékeket bemutató internetes felület (weboldal), nyomtatott népszerűsítő kiadványok készültek, és médiakampány is folyt a termékek népszerűsítése céljából. A projekt ötletgazdjaként Nyárádszereda önkormányzata a nyárádmenti helyi termelők rendelkezésére bocsátotta a hetipiacon a szükséges területet.

A projekt további partnerei a Nyárádszeredai Szarvasmarhatermesztők Egyesülete, az Otká Kft., az Agro Prod Dósa, Szentmártoni Károly vállalkozó és az Agrotranscomex Kft. voltak, azaz a régióban működő hús- és tejfeldolgozó, illetve a méhészeti helyi vállalkozások – ismertette lapunkkal a részleteket Balássy András projektvezető.

Tóth Sándor nyárádszeredai polgármester a projekt megvalósításá-

nak egyik mozgatórugójaként úgy véli, hogy „csak” tíz évet késett ezzel az elképzeléssel a térség, bár akkor még nem léteztek ilyen támogatási lehetőségek. A projekt megvalósult, de utána lépni kellett, hogy a Nyárádmenti Termék márkanévet és azonosítóelemet levédjék az országos szakhivatalnál (OSIM), mivel ez már nem volt védés még további négy-öt hónapot is igénybe vehet, de ha ez megtörténik, akkor következik a projekt valódi „utóélete”, hogy csoportba tömörítsék a márkanévet majdan használó termelőket, kézműveseket. Hogy ki kerülhet bele ebbe a csoportba, azt szabályzat révén alapítják meg, hogy tényleg helyi termékeket és termelőket tudjanak piacra juttatni. Szeretnék a mai kereskedelmi kihívások közepette olyan helyzetbe hozni, juttatni a termelőket, hogy egy-két családot eltarthassanak tevékenységük révén.

A projekt „fészke” a nyárádszeredai piac lesz, amelynek korszerűsítésére a támogatási szerződést aláírták, de kivitelezése a kormánytól függ. „Akkor lesz igazán szép, ha meglesz az új piactér, és onnan tudjuk népszerűsíteni ezt a terméket. Ha meglátjuk a termékeken a kis zöld címkét, akkor tudjuk, hogy azt megvásárolhatjuk, mert az biztonságos, számunkra jó” – tette hozzá a polgármester. A nyárádmenti termék harmadik pillére a létező helyi Nyárád mezőgazdasági szövetkezet, mert az pályázatok révén méginkább fokozni tudja a

márkanév „erejét”. Ha ez a három lábon álló elképzelés (termék, piac, szövetkezet) megvalósul, úgy ki lehet dolgozni, hogy abból sok nyárádmenti termelőnek haszna legyen – mondta Tóth Sándor.

Rangos elismerést kapott

A zilahi Rubik Communications cég által tavaly megalkotott Nyárádmenti Termék márkanév alaposágát és szakmai komolyságát az az ezüstérem is jelzi, amelyet egy idei márkaversenyen (Transform Awards Europe 2024) szerzett Londonban április 17-én. Ez az elismerés örömmel tölti el a projekt megvalósításában részt vevő csapatot, hiszen ez a verseny az egyik legrangosabb megmérettetés, amely a világ legjobb, kreatív és innovatív márkáit értékeli és díjazza. A 37 tagból álló zsűriben olyan rangos

cégeknek a márkák, marketing és kommunikáció terén elismert szakemberei ülnek, mint a Nestlé, Coca-Cola, Bayer, Vodafone, Landor&Fitch vagy Pentagram, és ennek a bizottságnak a tetszését elnyerte a Rubik cég merész elképzelése és stratégiája. Ez a díj az első, amellyel romániai mezőgazdasági-vidékfejlesztési márkanévet jutalmaz a rangos szakmai zsűri. Az elismerés bizonyítja a nyárádmenti projekt szükségességét és hasznosságát, ugyanis kommunikációs stratégia és márkanév nélkül a vidéki kistermelők által előállított értékek és termékek nem kerülnek piacra, nem jutnak el a célcsoporthoz, azaz a fogyasztókhoz, vásárlókhoz. Nem utolsósorban ez az elismerés a projektszervezők odaadását is dicséri – véli a kistérségi elképzelést kivitelező személyzet.

Már tavaly nyáron sokan érdeklődtek a helyi termékeket bemutató kis faházikók iránt

Fotó: Nyárádmente Fesztivál (archív)

A Segesvári Pénzügyi Osztály közleménye ingatlan eladásáról

2024. június 27-én 11 órakor Segesváron, a pénzügyi osztály székhelyén, az 1918. December 1. út 37/39. sz. alatt nyilvános árverésen eladásra kerülnek az alábbi ingó javak:
 – egy zsák nélküli 28 kW/AN Beco porszívó, kikiáltási ár 149 lej; öt darab 13 HP 128 SSD számítógép, kikiáltási ár 187 lej/db, egy 13 HP 12 SSD számítógép, kikiáltási ár 187 lej; egy Promate márkájú bluetoothos fülhallgató adapterrel, kikiáltási ár 38 lej; 12 db 19 colos HP képernyő, kikiáltási ár 149 lej/db, hat db hálóval és szövettel borított irodai szék, kikiáltási ár 161 lej/db. A javak az adós HELLO MOBILE DISTRIBUTION KFT. tulajdonát képezik. A kikiáltási ár a becsérték 75%-a (második árverés).
 A közleményt június 13-án függesztik ki a Segesvári Pénzügyi Osztályon, a Segesvári Polgármesteri Hivatalban, az adós cég székhelyén, valamint megjelenik a Pénzügyminisztérium honlapján.
 Bővebb felvilágosítás a pénzügyi osztály székhelyén vagy a 0365/424-428-as telefonszámon, 224-es mellék (végrehajtói iroda).

Az Adó és Pénzügyi Hivatal pontosít

A médiában és a közösségi hálózatokon megjelent „esküvői adóval” kapcsolatos információk alapján a következő pontosításokat tesszük:
 Az adótörvénykönyv 227/2015. sz. törvényének 61-es cikkelye módosított rendelkezéseivel összhangban a jövedelemadó hatálya alá tartozó jövedelemkategorikák a következők:

- a) a 67. cikkelyben meghatározott önálló vállalkozói tevékenységből származó jövedelem;
 b) szellemi tulajdonjogokból származó jövedelem, a 70. cikkely szerint meghatározottak szerint;
 c) a 76. cikkelyben meghatározott bérből és fizetésből származó jövedelem;
 d) a 83. cikkelyben meghatározott, az áruk elidegenítéséből származó jövedelem;
 e) a 91. cikkelyben meghatározott befektetési jövedelem;
 f) a 99. cikkelyben meghatározott, nyugdíjából származó jövedelem;
 g) a 103. cikkelyben meghatározott, mezőgazdaságból, erdőgazdálkodásból és haltenyésztésből származó jövedelem;
 h) nyereségekkel és szerencsejátékokból származó jövedelem, a 108. cikkelyben meghatározottak szerint;
 i) a 111. cikkelyben meghatározott, ingatlanok átruházásából származó jövedelem;
 j) egyéb forrásból származó jövedelem, a 114. és 117-es cikkelyekben meghatározottak szerint.
 Az egyes jövedelemkategorikákon belül az adóköteles jövedelemre vonatkozó bejelentési kötelezettségek vannak meghatározva. Így a 64. cikkelyben előírtak szerint az egyes kategóriák egyes forrásainak megfelelő adóköteles jövedelmekre 10%-os adókulcs vonatkozik, a IV. címben szereplő jövedelemkategorikákra kifejezetten előírt adókulcsok kivételével.
 Ugyanakkor ugyanezen törvény 62. cikkelye felsorolja azokat a nem adóköteles jövedelmeket, amelyekről az adóalany nem köteles nyilatkozni. A p) pont rendelkezik az öröklés vagy ajándékozás útján kapott összegekről vagy eszközökről, beleértve az értékpapírokat és a befektetési aranyat is. Az esküvői/keresztelői ajándék jellegű pénzforrások nem adóköteles jövedelemnek minősülnek.
 Ugyanezen normatív törvény 117. cikkelyének rendelkezései szerint, amelyet a Románia hosszú távú pénzügyi fenntarthatóságát biztosító egyes adóügyi költségvetési intézkedésekről szóló 296/2023. sz. törvény módosított, az adóhatóság által az adóeljárás törvénykönyv értelmében megállapított minden olyan jövedelem, amelynek forrását nem azonosították, 70%-os adómértékkel adózik a kiigazított adóalapra vetítve. Így a 70%-os adókulcs nem vonatkozik a 61. és 62. cikkelyben meghatározott azonosított forrásokra.
 Összefoglalva, az esküvői/keresztelői ajándék jellegű pénzforrások nem adóköteles jövedelemnek minősülnek, és nem bevalláskötelesek.

Aranylakodalom

Június 27-30. között XXVII. alkalommal kerül megrendezésre a Marosvásárhelyi Napok eseménysorozat, melynek során június 28-án, pénteken megtartják az aranylakodalom nevű rendezvényt.

Az aranylakodalom során azokat a Marosvásárhelyen élő párokat ünneplik, akik 2024-ben az 50. házassági évfordulójukat ünneplik.

Azok a párok, akik részt szeretnének venni ezen a különleges eseményen, június 21-ig jelentkezhetnek a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatalban a Kulturális, Sport-, Ifjúsági és Lakásügyi Osztályon, a 77-es irodában, bemutatva személyazonosságuk okmányainak fénymásolatát, házassági anyakönyvi kivonatuk fénymásolatát és az eredeti okmányokat is.

Soós Zoltán
polgármester

MAGYAR NYELVŰ ADÁS
KEDD, PÉNTEK 19:00 ÓRA

228-as
a **DIGI** hálózatban

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

MINDENFÉLE

VÁLLALUNK szobafestést, szigetelést, tetőjavítást, takarítást, tetőt kiegészítünk cseréplemezbe. Tel. 0742-344-119, Loránd. (23158-I)

VÁLLALUNK tetőjavítást, cserépforgatást, vaskapuhegesztést és bármilyen építkezési munkát (saját anyagból is), vakolást, meszelést, szigetelést. Nyugdíjasoknak 18% kedvezmény. Tel. 0749-962-240, 0729-532-389, István. (22707-I)

SAKEMBER vállal bádógosmunkát, tetőjavítást, meszelést, vakolást, kerítéskészítést. Tel. 0749-966-368, 0790-452-731, Csaba. (22707-I)

SAKEMBER vállal bármilyen építkezési munkát, javítást, tetőjavítást, meszelést. Anyagot biztosítunk. Vasal is dolgozunk, hegesztünk, vaskeletést készítünk. Nyugdíjasoknak 18% kedvezmény. Tel. 0790-452-731, István. (22707-I)

VÁLLALUNK: tetőfedést, tetőkészítést, külső-belső szigetelést, meszelést, javítást, hidroizolációt kartonból, garáztető-készítést, vasmunkát stb. Tel. 0747-508-707, Mihály. (23157-I)

MEGEMLÉKEZÉS

*Van egy út, melynek kapuját őrzi a bánat,
Könnyű ide bejutni, de nincs kijárat.
Csak a szél hangja töri meg a temető csendjét.
Fejünkbe bekúszik egy borús emlék.
Te voltál az életünk, az álmunk,
Te voltál minden boldogságunk.
Amíg élünk, örökké szeretünk,
Hiányzol nagyon, soha nem feledünk!*

Fájó szívvel emlékezünk június 13-án a szeretett feleségre és édesanyára,

KOVÁCS BORBÁLÁRA

halálának első évfordulóján. Emléked örökké szívünkben őrizzük.
Bánatos férje, Imre és Imi. (23198-I)

Könnyes az út, mely sírodhoz vezet, a Jóisten őrkdjőn pihenésed felett. A fájdalmat leírni nem lehet, csak letörölni az érted hulló könnyeket. Könnyes szemmel tekintünk az égre, kérjük a Jóistent, hogy nyugtasson békében. Örök boldogságot ígértél nekem, és mégis itthagytál.

Fájó szívvel emlékezünk
CIACLAN IOANRA

a marosvásárhelyi cukorgyár villanyszerelő mesterére halálának első évfordulóján.

Drága emlékét szívünkben őrizzük.
Szeretett felesége, Anikó és imádott lánya, Baba. (23215-I)

Fájó szívvel emlékezem drága feleségemre,
KILYÉN szül. BALOGH ERZSÉBETRE.

Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

Férje, István. (23219-I)

Fájó szívvel emlékezünk

KILYÉN szül. BALOGH ERZSÉBETRE,

drága édesanyánkra, nagymamánkra, testvéremre halála ötödik évfordulóján. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!
Lányai: Enikő, Gabriella, unokái: Edina, Kriszta, Szabolcs, vejei: Feri, Attila és testvére, Mari. (23219-I)

ELHALÁLOZÁS

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett édesanya, nagymama, dédmama, anyós, rokon és ismerős,

özv. BANDÁR ANNA
szül. Andonia

84. évében, türelemmel viselt betegség után visszaadta lelkét Teremtőjének.

Virrasztása június 12-én és 13-án 17 órától a PAX temetkezési vállalatnál, temetése a Jeddí úti temetőben június 14-én 15 órától, unitárius szertartás szerint.

Gyászoló szerettei. (sz.-I)

RÉSZVÉTNILVÁNTÁS

Megrendülten értesültünk volt osztálytársunk, **BÖBE** elhunytáról. A Bolyaiban 1993-ban végzett XII. F osztályközössége mély fájdalommal búcsúzik tőle.

„Nem múlnak ők el, akik szívünkben élnek.”
Öszinte részvétünk a gyászoló családnak. (p.-I)

Szolgáltatás – Üzleti ajánlat

A **THEREZIA KFT.** GÉPKOCSIVEZETŐT alkalmaz. Önletraját, kérjük, juttassa el a therezia@therezia.ro e-mail-címre. Érdeklődni a 0265/322-441-es, 0749-228-434-es telefonszámokon lehet. (67947-I)

ÚJDONSÁG a Dora Optics-nál!

EGÉSZSÉGBIZTOSÍTÁSI ALAPBÓL
TÁMOGATOTT TÉRÍTÉSMENTES (INGYENES)
JÁRÓBETEG-SZAKELLÁTÁS:

- SZEMÉSZET*
- GASZTROENTEROLÓGIA
- FŰL-ORR-GÉGÉSZET

A TÉRÍTÉSMENTES SZOLGÁLTATÁSOK
IGÉNYBEVÉTELÉHEZ SZÜKSÉGES IRATOK:

- HÁZIORVOS VAGY MÁS SZAKORVOS
ÁLTAL KIÁLLÍTOTT BEUTALÓ
- TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI KÁRTYA
- SZEMÉLYAZONOSÍTÓ IGAZOLVÁNY

*csak a finanszírozási szerződésbe foglalt orvosok

TÉRÍTÉSES SZOLGÁLTATÁSOK:

- SZEMÉSZET
- SZÍVGYÓGYÁSZAT
- ÁLTALÁNOS SEBÉSZET
- ÉRSEBÉSZET
- PLASZTIKAI SEBÉSZET
- ENDOKRINOLÓGIA
- TÜDŐGYÓGYÁSZAT
- LABORVIZSGÁLAT

Marosvásárhely; Cukorgyár utca, 18D szám

Tel: 0771 195340

KÉSZLETEN LÉVŐ SÍREMLÉKEK
MÁR
6 990 RON-TÓL!

AZ AJÁNLAT
2024 JÚNIUS 30-IG,
VAGY A KÉSZLET EREJÉIG
ÉRVÉNYES!

A KÉP
ILLUSZTRÁCIÓ!

NYÁRÁDTŐ, FŐ ÚT, 446/B
(KÖZEL A SÖRGYÁRHOZ),

TEL: 0265-328663,
0738-795191

Spălătorie și detailing auto

Beltrand

autómosó és -kozmetika

- külső-belső tisztítás
- kárpittisztítás, polírozás, viaszozás

Marosvásárhely
Predeal u. 97 sz.

Telefon: 0265/223-902
0740-393-060

rádió

Radio Fanta
Maroszék

Marosvásárhely 88.0

Segesvár 104.3

Szászrégen 94.7

Szováta 102.0

médiatér

Târgu Mureș
Marosvásárhely

Közlemény

Annak érdekében, hogy gyorsan tudjunk reagálni a tisztasággal kapcsolatos kérésekre, lehetőséget biztosítunk arra is, hogy akár egyenesen a szolgáltatónál jelezzék problémáikat. Íme a lehetőségek:

Utca takarítása, utcai szemétkosarak, -ládák ürítése, parkok takarítása:

Sylevy Cleaning SRL

Online bejelentések a következő oldalon: <https://sylevycleaning.ro/>

Központ: 0799 858 892

A hulladék gyűjtése és szállítása, szelektív konténerek ürítése: üveg, műanyag, fém, papír és háztartási hulladék:

Urban – Polaris SRL

Telefon és WhatsApp: 0733 002 072

E-mail: dispeceratmures@polaris.ro

Kérjük, jelezzék bizalommal a köztisztasággal kapcsolatos problémáikat.

Köszönjük!

Vă încurajăm să ne semnați orice nereguli legate de curățenia orașului

Jelezzék bizalommal a köztisztasággal kapcsolatos problémáikat

Sylevy Cleaning SRL
0799 858 892
sylevycleaning.ro

Urban – Polaris SRL
0733 002 072
dispeceratmures@polaris.ro

Üzleti sikereinek titka:

a jó **REKLÁM!**

Hirdessen a NÉPÚJSÁGBAN,
Maros megye legnépszerűbb napilapjában!

Marosvásárhelyi Rádió Románia
www.marosvasarhelyiradio.ro

96 FM
106,8 FM
1323 AM